224. številka. V Ljubljani, v ponedeljek, 30. septembra 1912. XLV. leto.

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen: celo leto K 24·—, pol leta „ 12·—, četrt leta „ 6·—, na mesec „ 2·—

v upravništvu prejeman: celo leto K 22·—, pol leta „ 11·—, četrt leta „ 5·50, na mesec „ 1·90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knaflova ulica št. 5 (v pritličju levo), **telefon št. 34.**

Izhaja vsak dan zvečer izvzemši nedelje in praznike.
Inserati veljajo: peterostopna petit vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravništvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.
Posamezna številka velja 10 vinarjev.
Na pismena naročila brez istodobne vposlatve naročnine se ne ozira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko: celo leto K 25·—, pol leta „ 13·—, četrt leta „ 6·50, na mesec „ 2·30

za Nemčijo: celo leto K 30·—

za Ameriko in vse druge dežele: celo leto K 35·—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravništvo (spodaj, dvorišče levo), **Knaflova ulica: št. 5 telefon št. 8**

Žalostna slika.

Na Koroškem se je vnela zanimiva javna razprava o vzrokih degeneracije nemškega prebivalstva te dežele. Degeneracija je očividna. Ljudstvo peša telesno in duševno; za vojaško službo sposobnih mladeničev je čedalje manj, bebcev je čedalje več, žganjepitje je strahovito razširjeno, polovica otrok je nezakonskih.

»Slovenec« je takoj našel, da je tega kriv — liberalizem. Priznava sicer, da ima Koroška dobre postave, da skrbi za splošno in strokovno izomiko ljudstva, da je prepletena z raznimi društvi in zadrugami, a vse nič ne pomaga, ljudstvo propada in kriv je seveda — liberalizem.

Iz te obdolžitve izhaja seveda, da tam, kjer je ljudstvo katoliško in klerikalno in kjer vlada duhovščina, temu ni tako.

Poglejmo malo po svetu, že da se spozna, kako bedast je »Slovenec«.

Kmečko ljudstvo v nemških alpskih deželah je katoliško in klerikalno, izvzemši samo Koroško. A kaj vidimo? Na Solnograškem je ljudstvo zašnopsano in v vsaki hiši imajo svojega bebca. Na Zg. Štajerskem so klerikalni, da kar brenče, a kretini so vsakdanja prikazen in pijančevanje je velikansko. Na Tirolskem so »todelni« prav tak pojav, kakor na Koroškem, a Bavarska, ta eldorado klerikalizma, ta dežela, kjer vlada klerikalizem tako absolutno, kakor nikjer drugje, je naravnost čudovito zapita in ima toliko trotelnov in nezakonskih otrok, da se lahko kosa z vsako drugo. Zašnopsana je tudi Galicija, kjer vlada katoliški duhovnik s katoliškim šlahčičem, kakor je zapita Hrvaška, kjer je največja moč v rokah katoliškega duhovnika.

Nasprotno sliko nam pa kažejo Francija in Italija — in da ostanemo bližje — Češka in Moravska. Francozi so v svoji deželi uničili cerkveno moč in katoliški duhovnik je tam zadnji človek na svetu — a Francija je upravi antialkoholna dežela. Italijani, ki so gotovo vse prej, kakor verni katoličani, so znani kot jako trezen narod. Na Češkem in Moravskem, kjer vladajo liberalci, je konsum šnopsa razmeroma malenkosten, vse ljudstvo uživa le pivo.

To so dejstva, ki se dajo s številkami podpreti, fakta, ki jih priznava ves svet, ker se je že neštetokrat prepričal o njih resničnosti. In iz teh fakt izhaja jasno: čim večja je moč klerikalizma v kaki deželi, tem bolj degenerira ljudstvo; čim več moči zadobi klerikalizem, toliko bolj se ljudstvo pogreza v propadlost.

Slovenske dežele so gotovo klerikalne. Tako klerikalne, da je groza. A kaj vidimo? Na Koroškem imajo degenerirani nemški šnopsarji tako silo v sebi, da slovensko ljudstvo brez težav tlačijo in raznarodujejo; na slovensko-nemški meji na Štajerskem je nravna propadlost slovenskega prebivalstva glavni vzrok, da nemštvo napreduje. In na Kranjskem! Konsum šnopsa je ogromen. Glavni vir vseh deželnih dohodkov je alkohol! samo za konsumirani šnops dobi država toliko davka, da od njega prepušča deželi stotisoče na leto. Ravno v najbolj klerikalnih okrajih je konsum šnopsa največji. Posledice tega so očitne; demoralizacija se kaže najbolj v številu krivih priseg, telesno propadanje opazujemo najlaglje na Gorenjskem: pri vojaških naborih je bilo že mnogokrat konstatirano, da degenerirajo Gorenjci.

Na Kranjskem nismo še tako na slabem, kakor na Koroškem ali na Bavarskem, a vse kaže, da hiti naše ljudstvo za tema deželama.

Smešno bi bilo, če bi rekli, da je katoliška vera kriva tega propadanja; tako smešno bi to bilo, kakor je smešna trditev »Slovenčeva«, da je liberalizem tega kriv. Vidimo pa v vseh katoliških deželah, **da klerikalizem ni vstanu zadržati tega propadanja,** nasprotno pa vidimo na Češkem, na Norveškem in na Danskem itd., **da ima liberalizem moč nravno povzdigniti ljudstvo in je obvarovati pijančevanja in propadanja.** Četudi smo v najhujšem boju z nemškimi gospodarji na Koroškem, to se jim mora vendar priznati, da store, kar je mogoče — morda bodo tudi še dosegli uspehe, a če jih ne bodo, potem je pač ljudstvo podobno bolniku, kateremu nobeno zdravilo nič ne pomaga.

Žalostne slike, ki nam jih podajajo ravno najbolj katoliške dežele in pred vsemi Bavarska, kjer je kmečko ljudstvo najbolj zapito in nravno izpridено, so lahko nam Slovencem svarilen izgled in posebno klerikalci si naj vzamejo to svarilo v izgled, zakaj vsi kranjski šnopsarji imajo rožni venec v žepu, ravno žganjepitju vdani del slov. naroda stoji najzvesteje na duhovski strani, a nikjer ni videti niti najmanjšega sledu, da bi bilo duhovništvo ta propadajoči del našega naroda nravno ie za las povzdignilo.

Štajerska pisma.

(Doneski k glavnemu zboru Narodne stranke v Celju dne 6. okt. 1912.)

II.

Rekli smo v zadnjem članku, da je zedinjenje slovenskih dežel v okviru avstro - ogrske monarhije najvišji politični cilj slovenskega naroda. Kajti le tem potom nam bode mogoče doseči avtonomno upravo naših kulturnih, gospodarskih in gotovih političnih zadev. Dokler ne bo ta zahteva uresničena, je povoljen razvoj celega slovenskega naroda nemogoč. In temu se nikakor ne moremo in ne mislimo odreči, ker hočemo živeti. Ali dosegli bodemo zedinenje vseh slovenskih dežel samo tedaj, ako bodemo znali prav ceniti težave, ki se stavijo tej naši težnji nasproti, ako bodemo delali na to, da se bode vsak Slovenec zavedal velike odgovornosti, ki jo nosi za bodočnost vsega slovenskega naroda. Šele ko si bode vsak član našega naroda prizadeval izpolniti svoje mesto in kar najbolj smotreno izrabiti svoje moči sebi, svoji rodbini in vsemu narodu v korist, šele po vsem tem bodemo mogli udejstviti svoj narodni ideal.

Samo na ta način se ustvarjajo narodi in domovine. Tako so delali in se trudili Nemci in Italijani v boju za narodno zedinjenje. V spoznavanju naših dolžnosti in v njih vestnem izpolnjevanju leži naša rešitev. »Samo ljudstvo lahko ustvari (politični) narod iz ljudstva za ljudstvo«, pravi Mazzini. »Iz tega sledi, da če prebivalstvo kakega ozemlja želi postati narod (edin in samostojen), ima pravico zato, ako je njegova želja oprta na moralne namene... **Skupnosti ljudi, katere drže skupaj le sebična načela in zgolj materijalistični smotri, ne moremo imenovati naroda.** Narod, njega nameni in pravice morajo sloneti na večnih temeljih... Domovina ni ozemlje, ozemlje je samo nje podlaga. Domovina je ideja, ki se dviga na tem ozemlju, je ljubezen, ki veže sinove teh krajev v nerazdružno celoto...« Tako Mazzini. Navajati bi se še dalo mnogo lepih in vedno resničnih izrekov tega ali drugih italijanskih in nemških patrijotov. Zadostuje naj nam vsaj navedeno v dokaz, koliko idealizma in vzvišenega rodoljuba je treba za dosego velikih, narodu vedno koristnih političnih ciljev.

Nismo brez namena napisali teh besed. **Treba se nam bo vzdramiti iz tiste moralne otrplosti in strašne nedelavnosti, ki nas tlači k tlom, ki nam jemlje voljo in veselje do javnega dela.** Zgubili smo zadnja leta nekako svoje cilje, zaupanje v same sebe in svoje poslanstvo. Ustrašimo se vsakega idijota in pesimista, ki pride poln plitvega materijalizma iz tujine in smeši doma vsako idealno stremljenje, ne vpoštevajoč naših bojev in naših malih razmer. Obdelovali smo nadalje premalo teoretično podlago svoje stranke, mislili premalo na njene cilje, ki so identični s cilji celega naroda. Pogled se je marsikateremu zgubljal v daljno bodočnost, eden ali drugi je sanjal o rešitvi velikih kulturnih vprašanj, katerih ne moremo v našem sedanjem stanju reševati in niti pri rešitvi sodelovati. Nekaterniki so se lotili domačega klerikalnega nasprotnika tam, kjer je najmočnejši in kjer ima sigurno računati na podporo širokih ljudskih slojev, ki žive tozadevno v tisočletni tradiciji. Razume se, da hočejo baš klerikalci pri nas umeten verski boj, da obrnejo pozornost od svojih pravih čisto političnih ciljev in da ne vidi množica napak in pomanklijivosti klerikalne politike v življenskih vprašanjih slovenskega naroda. Mnogi v naših vrstah so uvidevali, da se ne gre zakopati v brezplodne kulturne boje, obupavati nad bodočnostjo stranke in naroda. Lotili smo se mnogočesa, a do cilja nismo prišli. Manjkalo je notranjega prepričanja v dobro našo stvar, manikalo zaupanja v nesebične cilje naših voditeljev, manjkalo samozavesti in istega strankarskega ponosa, ki je pri velikih bojih neobhodno potreben.

In končno — zapadli smo ravno istemu usodepolnemu grehu, ki ga je imela starejša naša politika. Prejšnji naši politični voditelji so se prav radi omejevali na delovanje v državnem in deželnem zboru. S svojimi volilci so prišli poredkoma v dotiko, kvečjemu ob volitvah. In vendar tvori v političnо mladim in neizšolanem narodu, kakor je naš, delovanje v zakonodajnih zborih le manjši del poslančeve naloge. Glavno njegovo delo je med volilci samimi. Naši poslanci in voditelji, bodisi že, da isti stanujejo v kraju strankinega sedeža ali drugod, bi morali biti v neprestani stiki z ljudstvom, posvetovati se z njim o njegovih željah in potrebah, tolmačiti mu važna politična, gospodarska in socijalna vprašanja, ki so ravno na dnevnem redu. Skratka, vsi bodimo politični odgojitelji in buditelji naroda, ki smo se česa naučili in čutimo dolžnost in poklic za to. Človeku je včasi težko, ko gleda naše razumništvo v gosposkih in kmečkih suknjah, da se ne gane, životari tje vendan in ima za svojo politično lenobo milizon izgovorov. V prejšnji, konservativni dobi naše politike je bilo prej umljivo, da se inteligenca ni toliko gibala med ljudstvom. Politične pravice so bile omenjene na mal krog volilcev, ki so navadno spadali med takozvane boljše ljudi. Ali naši časi so drugačni, so demokratični. Pomanjkanje čuta za demokratizem je pokopalo naše starejše politike. Na eni strani so začutili klerikalci, da je treba iti med ljudi, na drugi pa mladi neklerikalni, narodni politiki. Tako se je končala pri nas takozvana sloga in kdor ima odprte oči in zasleduje naše politično življenje, je videl, da je moralo tako priti. Naša naloga je sedaj pridobiti najširje ljudske kroge za naše najvišje narodne in politične ideale. Ali če bodemo v zapečku sedeli, se nam to nikoli ne bo posrečilo. Ne povemo sicer s tem nič novega — in si tudi tega ne domišljujemo. Ali opomina je treba ravno sedaj, pred strankinim zborom, ko se bo govorilo o nadaljnjem našem političnem delu.

LISTEK.

Sapho.

Slike iz pariškega življenja.

Francoski spisal Alphonse Daudet.
Prevel Oton Župančič.

(Dalje.)

Pretveza za potovanje mu je bil denar, ki ga je imel dobiti, osemtisoč frankov, ki jih je bil svoj čas posodil prijatelju Courbebaissu, in čez katere je bil že davno križ naredil, ko mu sporoči notar, da je Coubebaisse umrl, in — pasja vera! — da se mu bo čimpreje izplačalo osemtisoč frankov. A resnični povod, zakaj denar bi mu bili lahko poslali, »resnični povod je zdravje tvoje matere, ubožček ti moj... Že nekaj časa nekam hira in pojema, in včasih se ji kar v glavi zmoti, vse pozabi, še imena svojih malčic. Ondan zvečer je odšel tvoj oče iz sobe, in ona praša Divonne, kdo je ta dobri gospod, ki hodi tako pogostoma k nji. Živ krst še ni tega zapazil, samo tvoja teta, in tudi ona mi je povedala samo zato, da bi me pregovorila, naj poprašam Bouchereauja, ki jo je že prej zdravil, glede njenega stanja za svet.«

»Ali ste imeli že kedaj blaznika v rodbini?« je prašala Fani, z učenim in važnim glasom, glasom La Gourneriejevim.

»Nikdar še...« je rekel Fénat, in je pristavil s pretkanim nasmehom, zgrbančen do senèc, da je bil v mladih letih on malo trčen... »ampak moja blaznost ni bila damam zoperna, in ni me bilo treba zapreti.«

Jean ju je gledal, žalosten do dna duše. Pobitosti, ki mu jo je prinesla slaba novica, se je pridružila moreča nevolja, ker sliši to žensko, kako govori o njegovi materi, o njeni bolezni v kritični starosti, z nebrzdanim jezikom in matronsko izkušenostjo, in se opira pri tem s komolci na mizo ter si vije cigareto. In oni indiskretni blebetač se je razpregel in je pravil najintimnejše rodbinske skrivnosti.

Ah, vinogradi... zbogom vinogradi!... Pa tudi kar je ograjenega, ne bo več nikoli dolgo; polovica trt je že ugonobljenih, in ostanek vzdržujejo samo še kakor s čudežem; vsak grozd, slednjo jagodo goje kakor bolne otroke z dragimi zdravili. In grozno je to, ker si je konzul vtepel v glavo, da sadi neprenehoma nove trte, ki se jih uš sproti prijema, namestu da bi napravil po vsem tem dobrem svetu, ki stoji sedaj vnemar,, pokrit z oglodanimi, rjavimi sadikami, oljčne in koprove zasade.

K sreči ima on, Cezar, nekaj hektarjev sveta ob Roni, ki ga obdeluje s preplavljanjem; imenitna iznajdba, a vporabna samo za nizko ležeča zemljišča. Že je dobil pogum, ker je še nekaj prida pridelal, malo vinčka, ne bogvekaj močnega, »žabje vino« mu pravi konzul prezirljivo; ampak Fénat ima tudi svojo glavo, in z osemtisoč franki, ki jih dobi od Courbebaissa, si kani kupiti Piboulette...

»Saj veš, mali, otok na Roni, navzdol od Abrieujevih... ampak to ostane med nami, v Casteletu ne sme še živ krst ničesar slutiti...«

»Niti Divonna ne, striček?« je prašala Fani nasmehoma.

Ko je slišal ime svoje žene, so se Fénatu oči orosile:

»O, Divonna! Brez nje pa ne začnem nikoli nobene reči. Sicer pa ima zaupanje v moj načrt, in bila bi tako srečna, če bi njen ubogi Cezar Casteletsko blagostanje, ki ga je izpodkopal, zopet popravil.«

Jean se je kar tresel; ali se bo res izpovedal, pravil to klaverno zgodbo o ponarejanju menjic? Provansalec, ves v svoji nežnosti za Divonno, je začel govoriti o njej, o sreči, ki mu izhaja od nje. In zraven tako lepa, tako krasne postave.

»Nate, nečakinja, vi, ki ste ženska, vi morate to razumeti.«

In potegnil je iz listnice sliko, ki jo je imel vedno pri sebi, ter ji jo podal.

Po sinovskem spoštovanju, s katerim je govoril Jean o svoji teti, po materinskih nasvetih, ki mu jih je pisala kmetica z veliko pisavo, s tresočo se roko, ki jo je mislila Fani kmetico z veliko ruto, kakoršne nosijo v departmaju Seine - et - Dise, in je sedaj kar ostrmela pred tem lepim licem s čistimi potezami, osvetljenim z ozko, belo avbo, pred tem elegantnim, vitkim stasom petintridesetletne ženske.

»Zelo lepa, res...« je dejala s čisto posebnim glasom, in je stisnila ustnice.

»In ta postava!« je menil zopet stric.

Nato so šli na balkon. Po vročem dnevu, da je cink na verandi še vedno žarel, je rosil iz izgubljenega oblaka droban pršec, ki je osveževal vzduh, veselo škrobotal po strehah in škropil trotoarje. Pariz se je smehljal pod to rosico, in gibanje množice in voz, ves ta vstajoči hrum je provincijalca opajal, in dramil v njegovi glavi, votli in nemirni kakor krguljček, mladostne spomine na trimesečno bivanje — tega je že nekako trideset let — pri svojem prijatelju Courbebaissu.

To sta veseljačila, otroci, to sta rojila!... Kako sta šla neko noč pred pustom v Prado, Courbebaisse preoblečen za gizdalina, in njegova metresa Mornaska za prodajalko pouličnih pesmi; — srečo je imela s to preobleko, zakaj pozneje je bila sloveča kavarenska šansonetka. On sam, stric, je vlačil s seboj drobnega keberčka iz dijaškega okraja, srčkano punčko, ki so jo imenovali Pellicule... In ves blažen se je režal do ušes, prepeval poskočnice in grabil v taktu svojo nečakinjo za pas. O polnoči, ko je odhajal od njih, da bi šel v hotel Cujas, edini, ki ga je poznal v Parizu, je po stopnicah na vse grlo krožil, pošiljal svoji nečakinji, ki mu je svetila, poljubčke, in je zaklical Jeanu:

»Veš, le varuj se, varuj!...«

Komaj je odšel, je stopila Fani, ki se ji je bilo nabralo čelo v zamišljene gube, naglo v svoj kabinet, in skozi priprta vrata, ko se je Jean spravljal spat, s skoraj čisto brezbrižnim glasom: »Veš kaj, tvoja teta je pa jako lepa... sedaj se prav nič več ne čudim, če si o nji tako pogosto govoril... Ubogi Fénat, tega ste pač lepo goljufali, no, pa saj tudi je potem...«

Ves ogorčen je ugovarjal... Divonna! njemu druga mati, ki je od mlada skrbela zanj, ga oblačila... Stregla mu je v hudi bolezni, rešila ga je smrti... ne, na tako nesramnost ne bi bil nikdar niti od daleč pomislil.

»Beži no, beži,« je povzela ženska s sikajočim glasom, tesnice med zobmi, »ali misliš, da ti bom res verjela, da je mogla ostati Divonna s temi svojimi očmi in svojo lepo postavo, kakor je pravil tisti-le norec, brez poželjenja poleg zlatolasca z dekliško poltjo, kakor si ti!... Veš, od ronskih bregov ali od kod drugod, povsod smo enake...«

(Dalje prihodnjič.)

Štajersko.

Iz sodne službe. Premeščena sta in sicer g. Ivan Löske, c. kr. pis. oficijal iz Šmarja pri J. k okrožnemu sodišču v Celju in g. Franc Božičko, c. kr. pis. ofic. iz Slov. Bistrice k okr. sodišču v Šmarje pri Jelšah.

Nekoliko odgovora sl. trboveljski premogokopni družbi na Dunaju. Čitali smo nedolgo temu, da sl. premogokopna družba dementuje naše poročilo, češ agitator Amer je v njeni službi. Dotični notici treba nekoliko pojasnila, da se ne bo nam morda očitala površnost, a tudi raditega, da se gospoda na Dunaju **pouči** o razmerah, ki vladajo v Hrastniku. Istina je, da je Amer uslužbenec bratovske skladnice, a ni li ista v tako tesni zvezi z rudnikom, da večina **domačinov** niti ne misli, da bi ne bila. In kako naj bi! Predsednik bratovske skladnice je po pravilih **ravnatelj rudokopa,** in vsakdo ve, da je ta **že večkrat ovrgel** soglasne sklepe odbornikov bratovske skladnice. Iz tega vidimo, da **ima g. ravnatelj** Leiler dovolj moči, da ukroti Amerja, samo če bi hotel in — **mogel!** A že zadnjič smo omenili, da se Amerja boji **vse,** od ravnateljeve kravje dekle pa do ravnatelja samega, in vse mora plesati po njegovi piščalki, sicer gorje! Kajti **mož je** maščevalen denuncijant! In ta strah, ki ga ima vse pred njim, izkorišča mož kolikor se le da, seveda v prvi vrsti v **korist nemštva,** kajti da dela za to, le radi tega je v Hrastniku, v trboveljski občini, ki šteje **vsaj 95% Slovencev.** Zadnje čase sta z ravnateljem pogruntala novo nasilstvo: V pisarne se je rabilo več mladih moči in koga je vzel ravnatelj? **Same** bivše učence **nemške šole,** in sicer one iz tukajšnje kemične tovarne, ker le tam so pravi heilovci in pretepači doma. Vemo iz zanesljive strani, da je **mnogo** prav dobrih, poštenih in nemščine docela zmožnih fantov pri rudniku, vemo tudi, da je bil g. ravnatelj naprošen naj vzame njegovega fanta (ki je bolj zmožen, ko vsi fabriški) v pisarno, a **ni** bil sprejet. Zakaj ne? Ker je obiskoval slovensko šolo! Kdo je kriv? **Amer,** ker s tem hoče prisiliti rudarje, da pošiljajo otroke v nemško šolo, in ti ga pogosto ubogajo, pa naj jim izkrvavi srce! Seveda se bo vse utajilo, če vpraša gospoda z Dunaja o tej zadevi v Hrastniku. G. Leiler bo dobil naročilo, tako-le odgovori in — konec besedi! Saj vemo! Pred par leti je bil naprošen g. Leiler naj podpira prošnjo, da dovoli dunajska centrala nastaniti v bivši rudniški restavraciji otroški vrtec. Seveda, seveda je obljubil g. Leiler in res se je prosilo na Dunaj. Konec tega? Došel je odgovor, da se je prepustil ta prostor uradnikom rudnika za zabave. In koliko je teh uradnikov? Amer ter **včasih** tudi inženir Wend, vsi drugi so pa kričači iz steklarne ter kemične tovarne. Pa kakšne so te zabave? Pije se **cele** noči, razsaja, godba z velikim bobnom razsaja do ranega jutra, celo s samokresom se je streljalo v strop itd., a poleg te dvorane so stanovanja ubogih rudarjev, ki pridejo zmučeni z dela, pa jih trpinčijo vso noč pijani glasovi, streljanje, bobnanje in dr. In naj se kdo teh revežev pritoži! Garantiramo mu, da je v 14 dneh ob stanovanje! Nasprotno pa: Čez 100 (sto) 4—6letnih rudarskih otročičev obiskuje dva otroška vrtca. Eden lokal je tako majhen, da ima prostora le za 20 otrok, a »sila kola lomi!«, stlači se jih v sobi včasih tudi 60 ali še več. Nima g. Leiler srca do otrok svojih delavcev? Pa naj povpraša centrala z Dunaja v Hrastnik glede teh podatkov! Mi stavimo, da se ji bo sporočilo, da je vse zlagano, kakor se je pred časom lažnjivo poročalo na Dunaj o nekem tukajšnjem rodoljubu, češ, da deluje zoper rudniško družbo! Še nekaj nam je na srcu! Letos so hoteli razširiti tukajšnjo slovensko 5razredno šolo za 1 razred, in to z ozirom na število otrok ter z ozirom na želje staršev, da bi se mladina še več učila. Koj, ko je Amer to zvedel, je hitel nad Birtiča itd. itd., pa se je doseglo, da se šola ni razširila. Zakaj? Če je slovenska šola 6razredna je še tem više nad nemško . . . A dosti! Če se bo ta dopis čital na Dunaju, nas bo veselilo, ker uverjeni smo, da gg. akcijonarji ne bodo želeli, da se godi tako še nadalje v Hrastniku. Gospodje naj upoštevajo, da je občina slovenska ter da je že vse, kar se je dalo pridobiti na nemško stran, davno pridobljeno z največjim pritiskom, a da je še vedno ostala velikanska slovenska večina! In ta večina ni nasprotna industriji! Obratno! Nji je marsikdo hvaležen za dober obstanek, a tudi ta hvaležnost ima svoje meje, če se gre enkrat za narodne pravice. Upoštevajte gg. delničarji (so tudi mnogi Slovani in drugi nam prijazni narodi vmes!) te naše pritožbe in žal vam ne bo!

Iz Celja. Na shodu mesarjev in prekajevalcev mesa, ki se je vršil zadnjo nedeljo v našem mestu, se je celjski mesar Rebevšek opravičeno pritoževal proti neštevilnim sejmom v zakotnih vaseh, katere izrabljajo večinoma tuji mešetarji za nakup plemenske živine. Ta gre potem na Češko, Moravsko in celo v Nemčijo, doma pa neprestano raste depekoracija ter pomanjkanje dobre klavne živine za domači konzum. Beležimo ta izvajanja s pripombo, da je po sejmskih poročilih izvoz štajerske goveje živine, večinoma plemenske, v severne dežele zelo narastel. Naj bi se kak strokovnjak o tem vprašanju v našem listu izrazil.

Iz Celja. Na obrtnem shodu, ki se je vršil letošnji Binkoštni ponedeljek v Celju, so posamezni obrtniki (spominjamo posebej na referat g. Jos. Čretnika iz Št. Jurja ob J. ž.) ostro obsojali takozvano »fušarijo«, ki samo dela obrtnikom škodo in ravnotako tudi strankam. G. dež. posl. dr. Kukovec je kot zastopnik trgov, osobito obrtništva, poudarjal, da morajo oni poslanci, ki so obrtništvu naklonjeni, z vso silo podpirati te želje obrtnikov v deželnem in državnem zboru. Navzoča klerikalna poslanca dr. Benkovič in dr. Verstovšek sta imela na obrtniškem shodu po zaslugi nekaterih obrtnikov, ki mislijo, da storijo svojemu stanu kako uslugo, ako klečeplazijo pred klerikalci, tudi referate in sta obljubila vso mogočo podporo Kmečke zveze obrtniškemu stanu. Koliko je bila vredna ta obljuba, je praksa prav kmalu pokazala. Na shodu Kmečke zveze pri Sv. Kungoti na Pohorju je zagovarjal drž. posl. »fušarije«. »Slov. Narod« ga je odločno zavrnil in spomnil na klerikalne obljube na celjskem shodu. Ta naš zagovor obrtnikov je izrabil »Slov. Gosp.« v zadnji svoji številki s primerno hujskarijo kmetov proti obrtnikom in zagovornikom obrtništva. Imenuje nas pobožno glasilo mariborske duhovščine zaradi našega odločnega nastopa v korist obrtnikom »politične nesramneže in ljudske škodljivce.« Nam je seveda malo mar za psovke »Slov. Gosp.« — zapomnili pa si jih bodemo tudi mi za deželnozborske volitve, ko bodo razni sladki agitatorji hodili po trgih okrog obrtnikov volilcev.

Iz Celja. Na prodaj je hiša tik Celja za 20.000 K. Polovica je vknjiženega, polovica kupnine bi se morala plačati takoj. Hiša ima 5 sob ter krasen vrt z brajdo. Ugodna bi bila posebno za male posestnike. V mestu je naprodaj več hiš z lepimi stanovanji. Pojasnila in informacije daje moška podružnica »Branibora« v Celju.

Velik požar. Iz Loke pod Žusmom nam poročajo: V sredo zjutraj je zgorela tu popolnoma tovarna za kopita, čije lastnik je tvrdka Matlach & König na Dunaju. Poškodovani so tudi vsi stroji. Tovarna je bila zavarovana. Kako je ogenj nastal, se še ni dognalo.

Iz Rogatca poročajo: Pred tukajšnjim okrajnim sodiščem se je vršila te dni obravnava, ki je znova prav značilno osvetlila notranje boje med slatinsko nemškutarijo. Kopališki ravnatelj dr. Mulli je pisal kot načelnik slatinske »Südmarke« v zadevi nekega neporavnanega dolga, ki ga je napravil nemški brat Nimmerfahl pri »Südmarki«, da je ta Nimmerfahl izročil inženirju Miglitschu, takratnemu blagajniku »Südmarkine« podružnice v Slatini, v pokritje svojega dolga pri »Südmarki« šivalni stroj in več srebrnine. To da je Mulliju zaupno povedal brivec Schwarz. Miglitsch se je moral na to pismo pri Südm. zagovarjati in je tožil Mullija, češ, da ga je dolžil poneverjenja. Pri obravnavi je pa bil dr. Mulli oproščen, češ, da ni imel namena očitati Miglitschu, dasi je ta njegov hud nasprotnik, kake goljufije ali poneverjenja. Pralo se je pri obravnavi na dolgo in široko umazano slatinsko nemškutarsko perilo. V slatinskem deželnem kopališču ne bo prej miru, dokler ne bo imenovan za ravnatelja Slovenec, ki se ne bo brigal za požrešnost ne enega, ne drugega dela slatinske nemškutarije temveč bo stopal vsem enako na prste.

Ormož. Dr. Oroslav Kristan †. Dne 28. sept. je umrl tukaj naš okr. zdravnik g. dr. Oroslav Kristan po daljši bolezni v 46. letu svoje starosti. Pokojnik je bil zelo delaven v vseh naših slovenskih društvih in podjetjih, in kot izvrsten zdravnik tudi pri naših narodnih nasprotnikih čislan in rad pozvan. Z njegovo smrtjo izgube ormoški Slovenci zavednega in značajnega sobojevnika. Pogreb bode v torek dne 1. oktobra ob 2. popoldne. Bodi mu zemljica lahka!

Naseljevalno delo »Südmarke«. V »Südmarkinem« društvenem glasilu beremo, da je »Südmark« naselila zadnje mesece na Sp. Štajerskem sledeče rodbine: v Cirknici pri Št. Ilju nemškega kmeta iz Virtemberškega z 2 otrokoma, ravno tam nemškega kmeta iz Sr. Štajerske s 6 otroci, v Dobrenju pri Št. Ilju nemškega kmeta iz Badenskega s 5 otroci, v Kamnici pri Mariboru nemškega kmeta iz Severne Morave s 4 otroci, v Velenju nemškega vrtnarja iz Gradca s 3 otroci, v Studencih pri Mariboru brivca s 4 otroci, na Pragerskem kleparja in brivca ter eno rodbino na Kočevskem. Teh 9 rodbin šteje skupno 43 glav. Več drugih prošnjikov je »Südmark« odbila, ker so imeli premalo kapitala.

Iz Gradca. Štajerski deželni šolski svet je podelil v zadnji svoji seji zasebni trorazredni šoli nemškega Schulvereina pri Sv. Lenartu v Slov. gor. pravico javnosti.

Akad. tehn. društvo »Triglav« v Gradcu, Schönaugasse 17/I., vabi vse one abiturijente, kateri se mislijo podati v Gradec na visoke šole, prav vljudno v svojo sredino. Vsa potrebna pojasnila glede študij, vpisovanja itd. daje radevolje odbor.

Drobne novice. Iz Celja. G. Ivan Kranjc je daroval tukajšnji Dijaški kuhinji 50 K in ne 5 K, kakor ste poročali. Pomoto je gotovo zakrivil nagajivi tiskarski škrat. — Iz Celja. Za Narodni sklad so zložili prijatelji in prijateljice na čast godovnjaku Milošu Štiblerju »pri Pepci« na Bregu 5 K. — Iz Celja. V Gaberju so zaprli domobranca Rudolfa Mastnaka, ki je pobegnil od 26. domobranskega polka, ko se je isti nahajal na velikih vojaških vajah v krški okolici. V Gaberju se je vzdrževal Mastnak pri svoji ljubici Orel, dokler ga ni videl neki narednik njegovega polka in ga dal zapreti. — Iz Celja. Med Drašinjo vasjo in Petrovčami so neznani ponočnjaki močno poškodovali telefonske žice. — Iz Št. Jurja ob Taboru poročajo: V pijanosti so se stepli mlatiči posestnika Jetena. Pri tem je domači sin zdrobil Mihi Dernovšku nos in ga poškodoval na trebuhu. — Pri Sv. Štefanu bl. Šmarja pri Jelšah se vršijo občinske volitve dne 10. oktobra. Naprednjaki bodo pri istih prvič nastopili s precejšnjim upom na vsaj delni uspeh. — Odseku mariborskega Sokola v Selnici ob Dravi je darovala tvrdka Majdič v Celju ročko, g. Fr. Jamšek, naduč. v Rajhenburgu pa 10 K. Iskrena hvala! — Župnika čudnih manir imajo v Prevorju pri Pilštanju. Nedavno je srečal uglednega posestnika, ga zasmehljivo pozdravil s »Hvaljen bodi Jezus Kristus« pa pristavil zraven za gospodarja razžaljivi primek. Kmet žalibog ni imel prič, sicer bi mu že pri sodniji povedal, kar mu gre za tako sirovost. — Od pošte. Poštna oficijantinja Olga Šanda je imenovana v Hrastnik, Emilija Zimerman pa v Hrastnik.

Koroško.

Koroški deželni zbor. V sobotni seji je sprejela zbornica v drugem in tretjem branju predlog mestne občine celov. ki zahteva nekatere spremembe zakonskega načrta glede osemmilijonskega posojila mesta Celovca. Nato je prišel na vrsto deželni proračun. Poročal je v imenu finančnega odseka M. pl. Burger, ki je natanko navedel, kje in za koliko je finančni odsek skrčil izdatke, ki jih je stavil v proračun deželni odbor. Otvorila se je nato dolga debata, v katero je posegel tudi Slovenec Grafenauer, ki je ostro bičal nemško gospodarstvo na Koroškem. Posebno si je privoščil nemški Nationalverband, ki nima kot vladna stranka toliko moči ali pa zanimanja za dobrobit dežele, da bi od vlade kaj dobila. Debata je trajala do 3. popoldne. Po kratki specijalni debati je bil predlog finančnega odseka sprejet. Predlog za zvišanje doklad in sicer za mesto Celovec od 67% na 77% in pa druge doklade od 75% na 90%, je bil v poimenskem glasovanju sprejet z 29 glasovi proti 9 glasovi. Seja je bila zaključena ob 6. zvečer in se nadaljuje danes.

Afera celovškega postajenačelnika. Celovški postajenačelnik Oto Bäcker je dobil od ranateljstva nalog, in je moral tožiti postajnega mojstra Franca Neunteufelna, ker mu je ta v uradnih vlogah očital, da ga je postajenačelnik službeno nekvalificirano izrabljal in ga financijelno oškodoval. Postajni mojster je nastopil dokaz resnice, ga izvedel in je bil oproščen. Postajenačelnik pa se je pritožil in prizivno sodišče je oprostilno sodbo razveljavilo in obsodilo postajnega mojstra Neunteufla zaradi žaljenja časti na 30 kron globe ali v slučaju neizterljivosti na teden zapora.

Izpred lurške kapelice v Gospe Sveti. V Gospe Sveti se je poročil stotnik 37. pešpolka Kraješevič. Nevesta je po poroki izrazila željo, da bi rada položila svoj poročni šopek pred luško Marijo. Kočijaž Ivan Rajner je vzel šopek in hotel prelezti železno ograjo kapelice. Ko je dospel na vrh ograje, se mu je spodrsnilo in nabodel na ostrine ograje. Bolj ko je poskušal se rešiti, bolj so se mu vdirale železne ostrine v meso, in gotovo bi bil izkrvavel na ograji, da mu niso prišli na pomoč njegovi tovariši, ki so ga po napornem delu dvignili z ograje in ga odpeljali v celovško bolnico.

Ponarejene krone. V Velikovcu so začele krožiti ponarejene krone dveh kovov. Ene imajo letnico 1905, druge pa 1894. Krone so precej lažje od pravih in imajo zelo pomanjkljive obrobne in tudi druge napise. Tudi se ločijo od pravih po teži, so namreč veliko lažje.

Nesreča. Tesar Ivan Rozman pri Sv. Jurju, ne daleč od Celovca, je padel, ker je bil vinjen, tako nerodno, da si je zlomil desno nogo v stegnu. Kljub takojšnji pomoči je mož čez dva dni umrl vsled zastrupljenja krvi.

Primorsko.

Iz državnostavbne službe. Stavbna praktikanta pri pomorskem uradu v Trstu Krešimir Mirkušič in Anton Botić sta imenovana za stavbne adjunkte v X. činovnem razredu državnih uradnikov.

Iz carinske službe. Računska podčastnika 87. pešpolka v Trstu, Josip Male in Viktor Zupan, sta imenovana za carinske asistente v Trstu.

Vojaška avijatična postaja v Gorici. Danes je prispel zopet v Gorico vojaški avijatiški oddelek z več letalnimi stroji. Letalne vaje se prično že jutri.

Socialnodemokratično gospodarstvo. Z Nabrežine poročajo, da so vzbudile po Nabrežini in okolici odkritja malverzacij pri društveni blagajni socijalno demokratične organizacije veliko zanimanja in veliko ogorčenja. Te malverzacije je zakrivil sodrug Civin, ki je bil obsojen in je že prestal svojo kazen. Civin pa je ovadil svojega sodruga Josipa Marico, voditelja socijalnodemokratične stranke, ki je obenem kontrolor okrajne bolniške blagajne, da je poneveril že pred leti pri blagajni večje vsote. Voditelja socijalnodemokratične stranke in kontrolorja okrajne bolniške blagajne, so aretirali in ga zaprli v Komnu.

Zahvala. Minul je krasen dan pevske slavnosti — proslave slovenske pesmi — na Proseku, dan iskrenega pobratimstva in srčne vzajemnosti. V duši nam vstajajo nepozabni spomini na vas, dragi bratje, mile sestre, ki ste prihiteli v tako mogočnem številu na naš kršni slovenski Prosek, da poveličate slavnost našega 25letnega društvenega delovanja za prosveto našega naroda in povzdigo slovenske in slovanske pesmi, da se z nami radujete. Iz kipečega srca nam prihajajo čutila, da izrekamo vsem in vsakemu posebej najiskrenejšo zahvalo za izkazano naklonjenost, katere smo bili deležni v taki meri. Izrekamo svojo najtoplejšo zahvalo: G. dr. Gojmirju Kreku, uredniku »Novih Akordov« za soudeležbo in prireditev »Hajdrihove spominske številke« »N. A.«, založništvu »N. A.«, vsem časopisom, posebno »Edinosti«, kateri so vse priprave za slavnost podpirali in odposlali na slavnost svoje poročevalce, Glasbeni Matici ljubljanski, Zvezi slov. pevskih društev, Zavezi jugoslov. učit. društev za častna odposlanstva, g. M. Hubadu in pevskemu zboru Glasbene Matice ljubljanske za spominski venec z dragocenimi trakovi, g. Emilu Adamiču za uglasitev krasne slavnostne himne za ta dan, g. Štefanu Ferlugi za prirejeno pozdravno pesem, sodelujočim društvom »Slavec« in »Ljubljanski Zvon«, »Slavec« iz Ricmanj, »Velesila« iz Skednja, »Trst« iz Trsta, »Zarja« iz Rojana, »Draga« iz Svetega, »Dom« iz Repnega, »Danica« iz Kontovelja, »Skala« iz Križa, Čitalnica od Sv. Jakoba, pevski odsek Sokola iz Komna in gg. pevovodjem za trud in sodelovanje, vsem drugim pevskim in narodnim društvom za tako častno udeležbo, g. arhitektu M. Kalinu za napravo lepega načrta in vodstvo pri izvršitvi veličastnega arhitektoničnega slavoloka, mestnemu magistratu ljubljanskemu, Sokolu v Solkanu in Komnu, pev. društvoma Tomaj in Velesila, gg. Caharija, Tance in Gruden iz Nabrežine za blagohotno posojilo zastav, tvrdkam Malalan, Martelanc in Žniderščič za blagohotno posojilo lesa, N. D. O., Zvezi slov. pevskih društev v Ljubljani, Zvezi štajerskih in koroških narodnih društev v Celju, Savezu hrvatskih društava v Zagrebu, hrvatskemu dr. Strossmayer v Trstu, Ustředni jednota zpěváckých spolku československých za pozive na udeležbo, jamskemu odboru v Briščikih za izredno znižano vstopnino, vsem odpošiljateljem brzojavnih in pismenih pozdravov in čestitk, vsem ki so z darovi ali preplačanjem vstopnine gmotno žrtvovali za društvo, proseški narodni godbi za mirozov in budnico, slavnemu občinstvu, ki se je na tisoče odzvalo vabilu, se udeležilo naše slavnostne prireditve in s tem izkazalo izredne simpatije do dragih gostov in do našega društva, in vsem ki so na katerikoli način pripomogli, da je slavnost tako vspela. Izrekajoč še enkrat vsem najiskrenejšo zahvalo, se hvaležno bilježita za pevsko društvo »Hajdrih« na Proseku Alojzij Gorjup m. p., predsednik. Ferdo Kenda m. p., tajnik.

Avtomatično klicalo proti vlomilcem. Tržaška policija dela sedaj poskušnje z avtomatičnim klicom proti vlomilcem. Na policiji so postavili provizorično centralo, v dveh oddaljenih hišah pa so postavil avtomatične aparate. V ti dve hiši bodo fingirali vlome.

Mojster slepar. V Trstu so aretirali 28letnega trgovskega potnika Alfreda Loeffa, ki se je izkazal res kot pravi mojster v sleparstvu. Tri leta ga že išče tržaško sodišče zaradi raznih goljufij. Stanoval je v Trstu večkrat po 14 dni do tri tedne, vsake tri dni pa je menjal stanovanje. Inseriral je v raznih listih, da ima glavno zastopstvo raznih inozemskih tovaren za parfem in umetna gnojila. Sprejemal je podzastopnike, seveda le proti primerni kavciji. Na ta način je opeharil Tržačane za več kot 25 tisoč kron, kolikor je do sedaj znano. Išče ga pa že delj časa tudi sodišče v Atenah. Iz zaplenjene korespondence je razvidno, da je možakar uspešno delal na tem polju tudi na Dunaju, v Budimpešti, v Meranu, v Solnogradu, v Lincu, v Pragi, v Varšavi, na Nemškem in na Ruskem. Pri tem je izborno živel. Sumničijo tudi, da je bil Loeff zastopnik neke akcijske družbe »Phönix« na Dunaju, ki je v zadnjem času večkrat menjala svoje ime in da je izvrševal goljufije po nalogu ali vsaj sporazmno s to družbo.

Zlodejstva blaznega. Pred šestimi meseci je pobegnil iz blaznice 49letni kmet Martin Babič iz Pirana. Šel je naravnost domov in je ostal pri svoji ženi, ki ima z njim 6 otrok. Ko so ga izsledili, je prosila žena sama, da naj ga puste doma, češ, da se sedaj popolnoma pametno vede. Oblasti so ga pustile na prostem in res je bil mož šest mesecev jako priden gospodar. Toda kakor se kaže, ozdravljenemu blaznežu se ne sme popolnoma zaupati. Pred par dnevi je hotel iti Babič po večerji v gostilno. Žena mu je prigovarjala, naj ostane doma. Mož se je razjezil in v tem hipu se mu je vrnila blaznost. Potegnil je iz žepa samokres in ustrelil ženo v levo sence. Otroci so bili slučajno odsotni. Odtod je letel Babič k sosedu, kjer je vdrl skozi okno v hišo in obstrelil gospodinjo in njeno 14letno hčerko. Nato je blaznež pobegnil. Na bregu je obstrelil kmeta Jakoba Borelo, ker ga je nagovoril. V Kopru so blazneža prijeli in ga aretirali. Babičevo soprogo so odpeljali v brezupnem stanju v bolnico. Težko sta ranjeni tudi njena soseda in hči, kmet Borelo pa je lahko ranjen.

Stavka čevljarskih pomočnikov. Na Reki in v Sušaku so pričeli stavkati čevljarski pomočniki, ker so zavrnili njihove predloge glede zvišanja plač in glede skrajšanja delavnega časa za eno uro.

Osveta artista. V Zagrebu so zarubili in prodali cirkus Stutzbart, ki je bil cenjen na 25.000 kron. Stutzbart je pristopil k nekemu drugemu cirkusu v Krapini, njegova artista, zakonska Gebauer, pa sta ostala v Zagrebu. Pred nekaj dnevi je povabil Stutzbart ženo Gebauerjevo, s katero je imel že dlje časa ljubavno razmerje, v Krapino. Pismo Stutzbartovo pa je prejel Gebauer sam. Šel je v Krapino, napadel Stutzbarta s samokresom, toda krogla ni zadela njega. Gebauerja so prijeli in ga aretirali. Pred sodiščem je izpovedal, da je imel namen Stutzbarta umoriti.

Dnevne vesti.

+ **»Slovenec« in »Družba sv. Cirila in Metoda«.** »Slovenec« ima »Družbo sv. Cirila in Metoda« tako »rad«, da neprestano piše o nji. Skrupulozno ni katoliško glasilo pri tem čisto nič, zato si o družbi sproti izmišlja najrazličnejše stvari, samo da bi na ta ali oni način družbi škodoval. Tako piše preteklo soboto med drugim, da so na družbini skupščini v Trstu »zopet dovolili za Štajersko potovalnega učitelja in da bo družba zopet pričela plačevati agitatorja liberalni stranki na Štajerskem.« Ta »Slovenčeva« vest je deloma zlagana,deloma pa zlobna zavita. Zlagano je, da bi bila družba kdaj »plačevala agitatorja liberalni stranki na Štajerskem«, takisto zlobno zavita pa je tudi vest, da bi bili v Trstu »dovolili za Štajersko potovalnega učitelja«. Res je samo to, da bo imel družbeni edini potovalni učitelj svoj delokrog tudi na Štajerskem in da se bo za Štajersko nastavil pose-

ben potovalni učitelj takrat, ko bodo to razmere zahtevale in dovoljevale. Čemu si neki daje »Slovenec« toliko opraviti z »Družbo sv. Cirila in Metoda«? Pač misli, da ji bo z neprestanim natolcevanjem odgnal podpornike in s tem zmanjšal njene dohodke. Privoščimo mu te pobožne želje in naravnost želimo, da bi se dan za dnevom zaganjal v družbo, ker bo s tem samo budil zanimanje in požrtvovalnost za njo. V tem oziru imamo že tako sijajne izkušnje, da lahko trdimo, da je naravnost zlata vreden vsak »Slovenčev« napad na — »Cirilmetodarijo«, kakor je izvolil krstiti »Slovenec« »Družbo sv. Cirila in Metoda«. Uvaževati je namreč treba, da bi družba danes ne bila milijonarka, ako bi jo bil »Slovenec« v preteklosti pustil pri miru.

+ **Iz sodne službe.** Predsednik najvišjega in kasacijskega dvora na Dunaju je imenoval dr. Ivana Polca v Radovljici, ki je bil že dosedaj dodeljen najvišjemu sodišču, za svetniškega tajnika najvišjega in kasacijskega dvora.

— **»Domoljub« draži živila in vara kmeta.** Pretečeno soboto je neka kmetica z Dolenjskega prinesla v Ljubljano sirovo maslo prodajat. Ko so jo kupovalci vpraševali, po čim daje puter, je odgovarjala, da kilogram po en goldinar 85 krajcarjev, to je 3 krone 70 vinarjev. Ko so ji kupovalci in branjevke povedale, da je puter vender po en goldinar 10 krajcarjev, kvečjemu en gld. in 15 krajcarjev, je kmetica zatrjevala, da to ni res, češ, da je ona sama v »Domoljubu« brala, da je puter po en gold. 85 krajc. kilogram. Če klerikalci v svojem »Domoljubu« res tako varajo kmeta, da bi ga hujskali proti meščanom in meščanom umetno podražili živila, je to pač skrajna lumparija. Omenjena kmetica je končno prišla do spoznanja, da je je »Domoljub« nalagal in je odšla jezno kričaje: Zdaj vidim, da »Domoljub« samo laže.

— **Iz prisilne delavnice** čujemo od zanesljive strani: Kako so klerikalci svoj čas kričali, kake neznosne razmere da vladajo pod liberalno komando v prisilni delavnici. Zdaj so klerikalci na krmilu, zdaj je komanda klerikalna in zdaj so razmere — sijajne. Korupcija na vseh koncih in krajih, pristranost in krivica — to je danes značilno za razmere v prisilni delavnici. Za izgled, kako se godi s pazniki, naj služi sledeče: Kadar imajo pazniki ponoči »bereitschaft« mora iti eden vedno na Kodeljevo, ker ima prisilna delavnica tam 38 krav. Paznik mora na Kodeljevem čuvati krave in vsled tega prenočevati v hlevu in sicer na prostoru, kjer je prejšnje čase bival Kodeljev bik. Tako morajo pazniki pod klerikalno komando poleg prisiljencev še krave stražiti!

— **»Tonhalle« in »Grand Bazar Spiegel«.** Na Kongresnem trgu stoji lepo poslopje — »Tonhalle«. Zgrajena je bila ta »Tonhalle« kot hram umetnosti in napisi z zlatimi črkami kažejo, kaj je njen namen. Zdaj pa so napisi z zlatimi črkami popolnoma postranska stvar postali, stopili so takorekoč v ozadje in mogočno se šopirita na poslopju dva nova primitivno napravljena napisa: **»Grand Bazar Spiegel«.** Da so v različnih hramih umetnosti nastanjene trgovine z muzikalijami, s knjigami ali z umetninami, ni nič posebnega, a da bi kje pustili v hramu umetnosti bazar, to se pač še ni zgodilo. Napisa »Grand Bazar Spiegel« sta napravljena tako visoko, da nihče ne ve, ali je vzelo to podjetje tudi prvo nadstropje v najem ali samo parter. Na vsak način je jako karakteristično, da bodo v bodoče v hramu nemške umetnosti prodajali bazarski pofel!

— **Na II. državni gimnaziji** je bilo začetkom tekočega leta vpisanih 455 učencev, lani 448. Na posamezne razrede se deli število učencev sledeče: I. a 37, I. b 34, I. c 33, II. a 37, II. b 37, III. a 40, III. b 39, III. c 29; IV. a 27, IV. b 26, V. 37, VI. 27, VII. 28 in VIII. 24 učencev. Upravičeno se je pričakovalo, da se na tem zavodu otvori letos v I. razredu paralelka realne gimnazije. Mnogo staršev je hočeš nočeš dalo vpisati svoje sinove v gimmazijo, ko so uvideli, da učna uprava letos v tem pogledu še ni nič odredila, dasi želi dokaj očetov, svoje fante poslati v realno gimnazijo kot najprimernejši tip srednje šole.

— **Matura na c. kr. višji realki v Ljubljani za jesenski termin.** K maturi se je oglasilo 6 kandidatov, in sicer 5 rednih in 1 eksternist. Napravilo je maturo vseh 6 sledečih kandidatov: Čuden Anton (Ljubljana), Mušič Vladimir (Logatec), Premk Edvard (Lukovica), Pristovšek Blaž (Štajersko), Bischof Viktor (Ljubljana). Eksternist.

— **Slovensko - laški krožek** opozarja še enkrat vse ljubitelje laškega jezika, da se danes, dne 30. septembra ob pol 8. zvečer vrši redni letni občni zbor na mestnem dekliškem liceju. Takoj po občnem zboru se prične s poukom. K obilni udeležbi vabi — odbor.

— **Poročil se je** včeraj g. Srečko Magolič, c. kr. fin. računski asistent, z gdč. Anico Černe, hčerko tukajšnjega trgovca in juvelirja gosp. Lud. Černeta.

— **Umrla je** v Ljubljani v starosti 85 let gospa Marija Rulic rojena Steblaj. N. v m. p.!

Gamsa so ustrelili včeraj v dobrovskem lovu pri Ljubljani na brakadi. Za te kraje je to pač redek slučaj.

Preprečena smrtna nesreča. Kontrolor I. ljubljanskega zavoda za straženje in zaklepanje g. Štrekelj je kontroliral v noči od sobote na nedeljo po Viču. Zaslišal je neko vpitje in po cesti so pritekli 3 moški. Eden od teh je tekel naprej dva pa za njim. Pri hiši Ivana Škerlja, za katero teče neki potok, dohitela sta zadnja dva prvega. Kontrolor je takoj nato slišal padec v vodo, ter je sluteč nesrečo tekel tja. Ko sta ga napadalca ugledala, sta zbežala. Kontrolor je potegnil napadenca iz vode. Ker napadeni ni mogel govoriti, niso mogli dognati, če sta ga napadalca pobila s kolom ali pahnila v vodo. Kontrolor je peljal ponesrečenca na orožniško postajo. V pisarni mu je prišlo slabo, in se je zgrudil po tleh. Pri preiskavi dotičnega v orožniški pisarni se je dognalo, da je imel na glavi dve veliki rani. Ko si je ranjenec opomogel, peljali so ga v hlev župana, kjer se je preoblekel. Osebe do sedaj še niso znane.

Iz Borovnice. Borovniški Sokol je res zelo nevaren, posebno pa njega podstarosta brat Petrovčič. Vedel bi o temu več povedati tukajšnji kaplan Nastran, kateri si je tako prste opekel, da bode imel za nekaj časa zadosti. Prosim vas, osem dni za farško suknjo — to niso mačkine solze. Na ta način je šel na lim tudi predsednik čukov z Rakeka, kateri je očital našemu bratu podstarosti take stvari, da ga je moral cerkniški sodnik posaditi za pet dni na hladno. Le tako naprej, z vašo kulturo, bodo vsaj ljudje vedeli, kakšni izobraževalci ljudstva da ste. Morete-li nam kaj takega pokazati? Sicer se vé, kdo je inscenator vsega tega, ampak tudi vaša drevesa ne bodo zrastla do neba; bo že Sokol skrbel, da vas ljudstvo spozna. — **Pravicoljub.**

»Anarchie bei den k. k. oesterreichischen Staatsbahnen in Krain«. Pod tem mnogo obetajočim naslovom se je neki nemško-nacijonalni denuncijant razkoračil v »Deutsche Stimmen aus Krain« z dne 12. t. m. in dal tam duška svoji užaljeni germanski duši. In kaj je Wotanovega sina spravilo iz ravnotežja? Dne 8. septembra je bil v Kranju cvetlični dan. Kakor je ob takih prilikah splošno v navadi, so tudi na kranjskem kolodvoru gospodične (pri jutranjih vlakih dve, pri opoldanskem vlaku štiri), kupivši si prej peronske vstopnice, prodajale cvetlice. Samo obsebi umevno so dame postopale taktno in o kakem nadlegovanju potnikov ali celo vsiljevanju cvetlic ni bilo niti govora. Toda ta nedolžna prireditev je zbegala ubogega germančka in tako delovala na njegove možgane, da je 8. t. m. videl na lastne oči, kako so na kranjskem kolodvoru mnogoštevilne prodajalke zasedle peron, oblegale vlak št. 1716 in na skrajno vsiljiv nacin nadlegovale neslovenske potnike in slovenske potnike, ki ne stoje v narodnonaprednem taboru ter tvorijo večino prebivalstva v deželi. Ko je nadebudni dopisnik in bodoči politik tako napravil primeren kompliment klerikalno-nemški zvezi, razpravlja na dolgo in široko o peronskih kartah in o prodaji na kolodvorih, namiguje, da so prodajalke brez vstopnic prišle na peron, ovaja vso to »anarhijo« železničnemu ravnateljstvu in končno zahteva v imenu potujočega občinstva odpomoč proti zlorabi kolodvorov v slovensko-radikalne namene! — Če bi se z vlakom št. 1716 tistega dne tudi ne bil vozil asistent na ljubljanskem državnem kolodvoru Hohn, se že iz veleučene razprave o peronskih stopnicah in prodaji na kolodvorih spozna na prvi hip, da je sicer zelo neumno, a zraven pa vendar dokaj zlobno ovaduško notico zagrešil mlad železničar. Za vse slučaje prav toplo priporočamo astistenta Hohna g. postajenačelniku, ki je sicer strog a pravičen mož. Morda mladega fanta vendarle še spravi na pravo pot, da bo brzdal svojo prebujno fantazijo, da ne bo pretiraval, neopravičeno denuncival in pisal o stvareh, katerih ni nikdar videl, ali videl k večjemu v sanjah, če je na divanu sladko zadremal — med službo! Menda nas razume celo g. Hohn!

Za cvetlični dan v Idriji, ki je tako lepo uspel, je obstojal sledeči odbor: Predsednik Fran Tavzes, predsednica Sonja Peganova, tajnik Vinko Lapajne, tajnica Zdenka Krapševa, blagajnik Josip Sebenik in blagajničarka Minka Mačkovšekova. Poleg teh so imela v odboru sodelujoča društva po dva zastopnika. Na predvečer so idrijski visokošolci priredili s pomočjo idrijskih diletantov gledališko predstavo in vprizorili z lepim uspehom burki »Nemi butec« in »Doktor Hribar«. Drugi dan se je zjutraj ob 7. pričelo razprodajanje šopkov in trajalo ves dopoldne. Žal, da nekatere gospodične, ki so preje obljubile sodelovanje, zadnji trenotek niso bile na mestu. Tolikanj marljivejše in s tem večjo požrtvovalnostjo pa so se poprijele razprodajnja cvetk vrle članice Sokola. Cvetke so razprodajale sestre Leni in Pavla Lapajnetova, Minka Mačkovšekova, Ivanka Rupnikova, Mici Pirčeva, Al. Goslerjeva, Mici Kobalova, Lucija Šinkovčeva, Malči Kosova, Ant. Trohova, Lucija Kumrova, Zdenka Krapševa, M. Kopačeva, M. Horvatova, Tukačeva, Lampetova in Kalanova. Poleg teh pa še gospodične: Milka Bäblerjeva, Pavla Pivkova, Zinka in Ivanka Pečirerjeva, Rezi Razboršekova, Kati Meissnerjeva, Bajtova in Marija Pirčeva. Pozabiti ne smemo najmanjših razprodajalk, petletni deklici Bredo Tavzesovo in Rasto Pleskovičevo. V osrednjem odboru je bil mesto zadržanega predsednika ves čas na mestu deželni poslanec Gangl ter gospe Rozalija Tavzesova in Pleskovičeva. Cvetke so se rade kupovale in so skoraj pošle. Članice Sokola v Žireh in Spodnji Idriji so poslale večje število lepih cvetk. Popoldan je bil koncert idrijskega godbenega društva, v dvorani Čitalnice pa so bile predstave skioptičnih slik. Skioptikon je iz prijaznosti posodilo realčno ravnateljstvo, slike pa je oskrbel deloma fotograf Josip Pelikan. Zvečer je bila vrlo animirana veselica v pivarni pri Črnem orlu. Vse priredbe so dale čistega dobička za Idrijo naravnost presenetljivo svoto 770 K, poleg tega se je še »Prosveti« izplačalo 50 K za napravo ljud. knjižnice v Črnem vrhu. Zbralo pa se bo v Idriji še toliko, da se bo centralnemu odboru v Ljubljano poslalo lahko celih 800 kron. Tako je Idrija pri priredbi cvetličnih dni na Slovenskem častno izpolnila svojo dolžnost, nje požrtvovalnost je tolikanj večja, ker je rudarsko delavsko mesto. Dekan Arko je bil prav po nepotrebnem napisal notico v »Slovenčevih« idrijskih novicah, naj se klerikalcev ne nadleguje s ponujanjem cvetk, ker je klerikalna požrtvovalnost itak dobro znana. Naprednjaki pa si naj zapomnijo Arkotovo kavalirstvo, kadar bodo klerikalci moledovali za Vincencijevo družbo. Napredni Idriji čast na toliki narodni požrtvovalnosti! — Vsem vrlim sodelovalkam in sodelovalcem pa zasluženo priznanje in zahvalo!

Zahvala. Odbor za prireditev I. cvetličnega dneva v Idriji izreka svojo zahvalo vsem sodelovalkam in sodelovalcem, sosebno narodnemu ženstvu, ki je z znano vnemo prevzelo in s tolikim uspehom izvršilo prodajo cvetk; dalje vsem darovalcem cvetk; bonbonov in denarnih prispevkov; v tem oziru gre zahvala rodoljubnim darovalkam iz Spodnje Idrije, Črnega Vrha, Blok in Idrije; zahvaljujemo se ad hoc sestavljenemu kvartetu za prijazno sodelovanje pri igri, dalje vsem igralkam in igralcem, potem g. kavarnarju Kavčiču za blagohoten prepust kavarne za centralo; vsem onim, ki so nam pripomogli do predstav s skioptikom, zlasti slavni c. kr. rudniški upravi za vse pri tej priliki izkazane usluge; končno naj bodo zahvaljeni sploh vsi, ki so na ta ali oni način pripomogli do tolikega gmotnega in moralnega uspeha! Na veselo svidenje prihodnje leto! — Odbor.

Polharji na Kranjskem so vzlic neugodnemu vremenu zadnjih tednov že pričeli s svojo že od nekdaj slovečo polšjo lovjo. Ta znameniti šport se goji posebno v ribniškem, kočevskem, novomeškem, kostanjeviškem, črnomaljskem in metliškem sodnem okraju. Polhar ostane polhar do svoje smrti. Dosedanji uspehi polšje lovi so še neznatni, ker je deževno vreme znatno oviralo, da bi bila bukvica ali žir dobro dozorela. Tudi lešnikov je bilo obilo, samo zorijo počasi, posebno na Gorjancih, na meji žumberški. Polharji upajo, da bo letošnja lov posebno bogata, ker lani ni bilo polhov, tako da se jim bosta trud in zabava tudi res izplačala. Polhe cenijo kot posebno slaščico, njih kožice pa dajejo lično kožuhovino.

Ravnateljstvo državnih železnic razglaša: Na odredbo c. kr. železniškega ministrstva se skrajšajo vsled izvanrednega nakopičenja blaga na vseh progah c. kr. avstrijskih državnih železnic izvzemši dalmatinske proge in postaje Trst c. kr. državne železnice Trst prosta luka c. kr. drž. želez. in Trst Franc - Josipova prosta luka tarifarični nakladni roki z veljavnostjo od 1. oktobra 1912 do preklica na 6 dnevnih ur. Obenem se skrajšajo nakladalni roki na industrijskih in dovlačnih tirih pri enostavni nakladalni manipulaciji na 6, pri dvojni nakladalni manipulaciji na 9 dnevnih ur.

V Ormožu je včeraj, dne 29. septembra po kratki bolezni umrl zdravnik gosp. dr. Oroslav Kristan. — Blag mu spomin!

V Št. Petru na Medvedjem selu se je vršil včeraj, dne 29. septembra sestanek, na katerem se je sklenila ustanovitev društva »Ljudska knjižnica«; namen društvu je, osnovati javno ljudsko knjižnico in prirejati predavanja.

V Ameriki je našel srečo — če je namreč res. Slučaj nam je prinesel v roko časopis **»Austria«.** To je v nemškem jeziku pisan list, ki izhaja v New Yorku in ki pravi, da zastopa interese v Ameriki živečih Avstrijcev. V številki z dne 7. septembra prinaša ta list dolg članek, v katerem poroča, da je neki avstrijski državljan Vejvoda z Dunaja konstruiral stroj »Karburator« (Vergaser), ki bo baje provzročil popolno revolucijo v avtomobilstvu, pri aeroplanih in motornih čolnih. V Novem Yorku se je za izrabljenje tega patenta ustanovila posebna delniška družba, ki ima en milijon kron glavnice in ki je že uradno registrirana. To družbo je spravil skupaj in ji stoji na čelu mož, ki je bil svoj čas jako dobro znan v Ljubljani namreč bivši trgovec Friderik Hodschar, ki je doma iz Ormoža in je prišel v Ljubljani v konkurz. Po svojem gospodarskem polomu v Ljubljani je šel v Ameriko, kjer se je posebno bavil s prodajo kranjskih čipk in si po poročilu zgoraj omenjenega lista pridobil lepo premoženje ter zdaj postal načelnik družbe, ki razpolaga z enim milijonom kapitala. Hodschar je torej v Ameriki imel posebno srečo — če namreč »Austria« resnico poroča.

Žepna tatica. Užitkarici Meti Radeljevi z Brezove vasi je bila v soboto popoldne na dolenjskem kolodvoru pred odhodom vlaka iz žepa ukradena denarnica, v kateri je imela 72 K denarja.

Rabutarice. Dne 27. septembra so neke mlade deklice trgovčevi ženi Mariji Žitnikovi na Karolinski zemlji pokradle za 6 K jabolk.

Vojak odpeljal psa. Minuli teden je neki vojak 27. pešpolka odpeljal hišni oskrbnici Mariji Žužkovi na Cesti v Mestni log št. 23 velikega rjavokodrastega psa, vrednega 75 K. Vojak je znan.

Karambol. Ko se je v soboto zvečer trgovski vajenec Alfonz Mihelčič peljal s kolesom po Gosposki ulici, mu pripelje nasproti neki drug kolesar tako neprevidno, da je Mihelčiča podrl na tla, pri čemur je ta zadobil znatno telesno poškodbo.

Zatekel se je k občinskemu tajniku g. Gregoriu Kokalju na Viču 133 bel pes s črnorjavimi ušesi. Lastnik naj se oglasi pri g. Kokalju.

Iz blaznice je pobegnil Anton Poznik, roj. 1879. leta v Kamni gorici pri Radovljici. Snoči se je pa sam zglasil na policijski stražnici, češ, da ga je prijelo domotožje, vsled česar je šel obiskat svojo sestro v Kranj. Prepeljali so ga z rešiluim vozom v blaznico nazaj.

Delavsko gibanje. V soboto se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 42 Makedoncev in Bolgarov, 31 Hrvatov in 30 Slovencev, nazaj je pa prišlo 100 Hrvatov in Makedoncev in 60 Slovencev. — V Bukarešt se je odpeljalo 12 Domžalk slamnike plest.

Izgubljeno in najdeno. Ivana Lovšinova je izgubila denarnico, v kateri je imela 4 K denarja in dva povratna vozna listka. — Jožefa Zupanova je izgubila rdeče ovratne korale z zlato zapono. — Neka gospa je izgubila zastavni listek, na katerem je imela zastavljeno zlato verižico na ime Novak. — Katarina Lenčkova je izgubila denarnico z manjšo vsoto denarja. — Natakarski vajenec Fran Cigler je izgubil zlat za 20 K. — Marija Strausova je našla srednjo vsoto denarja. — Fran Trobec je našel pred kratkim zlato žensko uro z verižico. — Neka dama je izgubila bankovec za 10 K, neka druga dama pa bankovec za 20 K, robec s črkama M. B. in rožni venec.

Dunajski damski elitni orkester pod vodstvom gdčne. Anice Rittsteiger, koncertuje danes in prihodnje dni v kavarni Central na Sv. Petra nasipu.

Društvena naznanila.

Sokolski zlet l. 1913. Seja stanovanjskega odseka vrši se danes 30. t. m. ob pol 9. zvečer v zvezni sobi Narodnega doma. Ker se bodo na tej seji konstituirali pododseki se bratje člani vabijo, da se seje zanesljivo udeleže.

Društvo »Mladika«. Predstojništvo internata »Mladike« sporoča slavnemu občinstvu, da se jutri, dne **1. oktobra** t. l. otvori novi **gospodinjski tečaj za deklice,** ki bo trajal pet mesecev. Vodila ga bo zopet gca. Jerica Zemljanova. Prostora je še za par gojenk. Iz dežele se kaže večje zanimanje. Tukajšnje občinstvo posveča tečaju in njegovim udobnostim veliko premalo zanimanja.

Slov. pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani priredi v soboto, dne 5. oktobra 1912 v dvorani »Mestnega doma« koncert s sledečim sporedom: 1. Vasilij Mirk: Katrica, moški zbor. 2. Emil Adamič: a) Ko bi rosica bila..., b) Ptička, mešana zbora. 3. a) Josip Pavčič: Deklica, ti si jokala, b) dr. Josip Ipavic: Imel sem ljubi dve, osmerospeva. 4. Emil Adamič: Solnce sije, zeleni livada..., ženski dvospev s klavirjem. (Prvo izvajanje.) 5. Emil Adamič: Kregata se baba in devojka..., moški zbor. (Prvo izvajanje.) 6. a) Stanko Premrl: Zapel bi pesem žalostno, b) dr. Benjamin Ipavic: Menih, c) Zorko Prelovec: Mrzeča je zunaj trda noč... Samospevi s klavirjem. 7. Emil Adamič: Mlad junak po vasi jezdi..., mešan zbor. (Prvo izvajanje.) Skladbe št. 4, 5, 6 c in 7 so v rokopisu, ostale iz »Novih Akordov«. Samospeve poje operni pevec g. Josip Križaj, na klavirju ga spremlja g. Josip Pavčič. Zbore izvajata moški in mešani zbor »Ljubljanskega Zvona«. Pevovodja g. Zorko Prelovec. Začetek koncerta ob polu 9. zvečer. Vstopnina: Sedeži po 3, 2 in 1 K, stojišča po 60 vin., za dijake po 40 v, se dobivajo v trafiki g. Jerice Dolenčeve v Prešernovi ulici in na večer koncerta pri blagajni. Besedilo skladb po 10 vin. izvod istotam.

»Ilirija« — »Vzajemnost« 4: 1. Včeraj se je vršila druga nogometna tekma med »Ilirijo« in »Vzajemnostjo«. Tekma se je končala z resultatom 4:1 v prid »Ilirije«. — Udeležba je bila slabejša kot običajno, kar je pripisovati dejstvu, da se je včeraj ljubljansko občinstvo udeležilo raznih izletov v okolico v ogromnem številu. Pri igri je bilo navzočih kljub temu nad 200 oficijelnih obiskovalcev. Igra je bila interesantna posebno, ker se je videlo, da je »Vzajemnost« postavila v boj vse najboljše moči, med tem ko »Ilirija« ni igrala s svojim najboljšim moštvom. Priznati pa se mora, da je »Vzajemnost« napredovala in da se bo morala »Ilirija«, če hoče zavzeti res častno mesto med nogometnimi klubi in doseči prvenstvo, udeležiti vsake tekme z isto pridnostjo, točnostjo in navdušenostjo, kakor jo je pokazala v zadnjem času pred to tekmo.

V areni »Narodnega doma« je priredilo v soboto zvečer izobraževalno društvo »Bratstvo« s sodelovanjem gojencem dramatične šole igro **»Gospodje sinovi«.** Igra, ki se je igrala že v slovenskem gledališču, je, kolikor se more zatevati od diletantov in gojencev, prav dobro uspela. Več vlog, ki so precej težke, so igrali igralci skoro nepričakovano dobro. Prireditev je bila zanimiva in tudi zelo zabavna. Pakazala pa je odločno, da društvo napreduje, in da je moralična dolžnost ljubljanskega občinstva, da podobne prireditve napredujočega društva vedno bolj moralično, posebno pa financijelno podpira.

Pevsko društvo »Planina« v Planini priredi dne 6. oktobra ob 4. popoldne svojo prvo društveno veselico združeno z vinsko trgatvijo. Spored veselice je zelo bogat ter ga pravočasno objavimo. Med petjem domačega društva bo igrala prav mične komade slavna Majcenova godba na lok iz Trsta. Na programu je tudi J. Štokova burka »Ne kliči vraga«. Po sporedu se vrši vinska trgatev in ples. Društvo bo imelo v svoji režiji mrzla jedila, dezertna vina in slaščice. Vse okoličane vljudno vabimo in prosimo, da to veselico našega mladega društva prav gotovo v najobilnejšem številu posetijo. Od gmotnega uspeha veselice je odvisen nadaljni obstoj društva. Zato prijatelji petja in poštene zabave v nedeljo, 6. oktobra, vsi v Planino. Veselica se vrši ob vsakem vremenu. —

Na Rečici pri Bledu in sicer v restavraciji »Mangart« priredi v nedeljo 6. oktobra prostovoljno gasilno društvo na Rečici »vinsko trgatev«.

Prosveta.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Z letošnjo otvoritveno predstavo je v zvezi skromna proslava dvajsete obletnice otvoritve slovenskega gledališkega poslopja. Pred »sodnikom zalamejskim« se bo svirala uvertura iz »Gorenjskega slavčka«, potem sledi slavnosten govor, zato bo trajala prireditev 20 minut dalje, nego naznanja gledališki list. — Še enkrat opozarjamo na Calderonovega »Sodnika zalamejskega«, s katerim se primerno slovesno otvori sezona. Calderona še nismo slišali raz

naš oder; intendanca je prepričana, da poda s tem klasičnim umotvorom vsem obiskovalcem gledališča globokega in trajnega užitka.

Umetnost.

Umetniška razstava. V soboto je bila ob številni udeležbi otvorjena umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu. Razstava obsega nad 250 številk in bomo o njej še obširneje poročali.

Razne stvari.

* **Skušnje za reservne častnike.** Vojaški in dobro poučeni civil. krogi smatrajo slabe uspehe enoletnih prostovoljcev pri skušnjah za rezervne častnike za posledico odloka vojnega ministrstva, ki se intenzivno peča z reservnimi častniki. Te posledice pa se opažajo do sedaj samo še pri nekaterih polkih. Tako je na primer padlo pri skušnji 1. pešpolka od 19 enoletnikov 7 in pri 99 pešpolku od 57 enoletnikov 25 kandidatov. Pri teh izpraševalnih komisijah je predsedoval nadvojvoda Peter Ferdinand. Nasprotno pa jih je padlo pri 16. pešpolku od 48 enoletnikov samo sedem in pri pijonirskem bataljonu v Klosterneuburgu od 25 samo 3.

* **Epidemija v dunajski splošni bolnici.** Dne 15. septembra je obolelo na kliniki profesorja Schlesingerja na dunajski splošni bolnišnici več strežnic in bolnikov in sicer baje za to, ker so jedli inficirana pljučka. Uvedli so zdravniško preiskavo, ki pa ni mogla dognati značaja in vzrok bolezni. Šest dni pozneje je obolelo na kliniki profesorja Kovača zopet več usmiljenih sester. Bolezen je kazala podobne simptome kakor pri prvem obolenju in tudi druga zdravniška preiskava je ostala brezuspešna. Nato je obolelo okrog 40 zdravnikov in takoj drugi dan zopet več bolnikov in strežnic. Zdravniki so preiskali vse, da bi izsledili vzrok obolenju, toda zaman. Izsledili niso niti vzroka obolenju, niti niso mogli do sedaj dognati prave dijagnoze bolezni. Samo pri dveh obolelih zdravnikih so našli v dejektih bacile paratifusa. Preiskave se še vedno nadaljujejo.

Telefonska in brzojavna poročila.

Sijajna zmaga Hrvatov pri nadomestni deželnozborski volitvi v Pulju.

Pulj, 30. septembra. Včeraj se je vršila deželnozborska nadomestna volitev v tretjem volilnem okraju v Pulju. Mandat bi bil pripadal že pri zadnjih volitvah na podlagi italijansko - hrvaškega kompromisa Hrvatom. Toda Hrvati so propadli vsled nezvestobe Italijanov in nasilnega in goljufivega postopanja pri volitvah. Izvoljen je bil za poslanca Franck ter so bile nadomestne volitve po njegovi smrti razpisane za 28. junij t. l. Ker pa je namestništvo v Trstu odkrilo razne goljufije pri volilnih pripravah od strani Italijanov, so bile volitve sistirane, ter so se vršile včeraj. Udeležba je bila zelo živahna. Komora je pritiskala z vsem terorjem in z goljufijam. **Kljub temu je njen kandidat dobil komaj polovico toliko glasov, kakor hrvaški kandidat Josip Stihovič.** Hrvaški kandidat Josip Stihović je dobil 404 glasove, ter je bil izvoljen proti kamorističnemu kandidatu Antischewischu, ki je dobil samo 231 glasov. 13 glasov je bilo razcepljenih. V slovanskih krogih vlada velikansko navdušenje. Položaj je bil skrajno napet, ker je policija hotela preprečiti, da bi bili Hrvati razobesili na **»Narodnem domu« hrvaško trobojnico.** — Skoraj bi bilo prišlo do nevarnih spopadov, da ni vodstvo hrvaških strank trezno in pomirjevalno vplivalo na razburjene množice. Slovanska zmaga v Pulju je napravila v celi Istri globok vtisk.

Ožja volitev na Dunaju.

Dunaj, 30. septembra. Kakršno je sedaj razpoloženje v volilnem boju, bodo oddali nemški svobodomiselci svoje glasove v ožjih volitvah socijalno - demokratičnemu kandidatu.

Čehi proti Hochenburgerju.

Dunaj, 30. septembra. Sklep čeških radikalcev, dvigniti obtožbo proti justičnemu ministru Hochenburgerju, bo imel za posledico jesensko sezijo državnega zbora. Nemški poslanci nameravajo vzeti ta sklep mirno na znanje, pač pa so opozorili merodajne faktorje, **da bi bilo za Nemštvo neznosno, če bi se Hochenburgerjev ferman preklical, ali pa če bi moral Hochenburger odstopiti.** (Verjetno.) Prepričani pa so tudi, da se ne zgodi niti eno, niti drugo.

Praga, 30. septembra. Protestne resolucije in protestne izjave proti Hochenburgerjevem fermanu so sklenili še: Zveza čeških sodnikov na Češkem, društvo čeških odvetnikov na Moravskem, staročeški eksekutivni komite i. dr.

Ogrski ministri pri cesarju.

Dunaj, 30. septembra. Cesar je danes sprejel v posebni avdijenci vse ogrske ministre ter predsednika državnega zbora grofa Stefana Tiszo.

Poštni uradniki.

Dunaj, 30. septembra. Včeraj sta se oglasila odposlanstva prezidija »Društva poštnih uradnikov« in »Društva maturantov med poštnoprometnimi uradniki« pri trgovskem ministru dr. Schusterju, da mu predložita prošnjo za izvedbo službene pragmatike in časovnega napredovanja. Minister je odposlance zelo prijazno sprejel, priznal obupno stališče poštnoprometnih uradnikov in obljubil, da se bo v prihodnjem ministrskem svetu z vso silo zavzel za skorajšnjo izvedbo časovnega napredovanja.

Dunajska občina proti češki šoli.

Dunaj, 30. septembra. Češka šolska družba Komensky je danes otvorila v III. okraju svojo šolo, ki je bila lani vso leto zaprta. Župan dr. Neumayer je šolo dal zopet zapreti.

Organizacija Čehov.

Praga, 30. septembra. »Union« priobčuje razgovor s poslancem dr. Stranskim, v katerem je ta izjavil, da pri koaliciji radikalnih strank ni bila nameravana od nobene strani kaka fuzija, marveč le skupna organizacija vseh strank, ki se bore proti sedanjemu vladnemu sistemu. — Opozicija si s tem ustvari novo stališče. Tudi spravna pogajanja se morajo prekiniti in zopet začeti na novi podlagi.

Volilna reforma za Galicijo.

Lvov, 30. septembra. »Wiek nowi« priobčuje razgovor z načelnikom poljske ljudske stranke, Stapinskim, ki je med drugim baje tudi izjavil: »Nočem zamolčati, da sem se začasno umaknil dovseh nadaljnih spravnih pogajanj. V zadnjih 50. letih njih premoči **so konservativci popolnoma izgubili svojo moralično veljavo. Dali so si odkupiti odpravo robstva za 100 milijonov, odpravo propinacij za 60 milijonov in prodali so tudi druge bonifikacije.** Ne bo šlo drugače, kakor da se odkupi od konservativcev tudi dovoljenje za volilno reformo. V prihodnjem bomo začeli z bojem proti konservativci z devizo: **»Odkup volilnega privilegija konservativcev za denar.«**

Lvov, 30. septembra. Za 12. oktober je sklican v Rzeszov seja predstojništva poljske ljudske stranke, v kateri bo poročal poslanec Starzinski zlasti o prekinjenju pogajanj glede volilne reforme ter predlagal akcijo proti dosedanjim članom večine državnozborskega »Poljskega kluba«, konservativnim Poljakom.

Lukacs o situaciji.

Budimpešta, 30. septembra. Ministrski predsednik Lukacs vidi ključ za rešitev iz sedanjega položaja edinole v rokah opozicije. Če se ta hoče zopet udeležiti normalnega dela parlamenta, je situacija jasna. Sam se tozadevno ne more pogajati z opozicijo, o njih seveda ne more biti govora. Glede dela v prihodnjosti je izjavil, da mora biti prvo obravnava proračuna za prihodnje leto in penzijskega zakona. Tekom teh obravnav bo predložen tudi načrt volilne reforme.

Izključeni poslanci.

Budimpešta, 30. septembra. Izključeni opozicijonalni poslanci so dobili obvestilo, kdaj se smejo zopet udeležiti sej poslanske zbornice. Na to obvestilo bodo opozicijonalni poslanci odgovorili, da niso radovedni, kaj sklene imunitetni odsek delavne stranke ter bodo prosili, da jih puste s takimi obvestili pri miru. Podpis na takih obvestilih ima končno tudi samo tedaj sankcijo, če kontrasignira Pawlik.

Poslanec Kovacs.

Budimpešta, 30. septembra. Preiskovalni sodnik je naznanil predvčerajšnjim poslancu Kovacsu, da je obtožni senat sklenil, podaljšati njegov preiskovalni zapor za en mesec.

Ogrsko.

Budimpešta, 30. septembra. V opozicijonalnih krogih se zatrjuje, da bo vlada razpustila parlament čim bo ta votiral proračun za leto 1913. Okrog novega leta se razpišejo nove volitve. Ministrski predsednik Lukacs se je odpeljal danes na Dunaj, da informira cesarja.

Saborsko zasedanje v Bosni.

Sarajevo, 30. septembra. Musulmani in Hrvatje so podpisali program finančnega ministra viteza Bilinskega. Zatrjuje se, da bo ta program podpisala tudi zmernejša srbska skupina, da bo bosanski sabor sklican že v najkrajšem času.

Svetovni mirovni kongres.

Ženeva, 30. septembra. Francoski in nemški odposlanci k svetovnemu mirovnemu kongresu so predložili sklep, v katerem protestirajo proti hujskanju na vojno, ki je sedaj v Nemčiji in na Francoskem na dnevnem redu. Obenem se zavežejo, da se bodo borili vsak v svoji državi proti onim, ki bi tako hujskanje povzročili ali podpirali. Poudarjali so tudi, da bi pomenilo nadaljne zbližanje med Nemčijo in Francosko, če bi dobila Alzacija - Lotarinška polno avtonomijo med nemškimi zveznimi državami.

VOJNA NEVARNOST NA BALKANU.

Dunaj, 30. septembra. Avstrijske železnice so dobile od bolgarske železniške uprave poziv, **naj nemudoma vrnejo vse bolgarske železniške vozove,** ki se nahajajo na avstrijskih progah. Železniška ravnateljstva so v posebnem cirkularu to sporočile vsem postajam.

Dunaj, 30. septembra. »Neues Wiener Tagblatt« priobčuje **oficijozno noto,** v kateri se naglaša, **da smatrajo merodajni krogi položaj na Balkanu še vedno za skrajno resen,** vendar pa ni izključeno, da bi se v zadnjem trenotku ne posrečilo preprečiti katastrofe.

Belgrad, 30. septembra. Posvečenje cerkve v Topoli, ki jo je zgradil kralj Peter za mavzolej svoje rodbine, in odkritje Karagjorgjevega spomenika se je radi napetega položaja na Balkanu **odgodilo** na nedoločen čas.

Sofija, 30. septembra. Vlada je sklenila, da pošlje velesilam posebno **spomenico,** v kateri se bo s statističnimi podatki naslikal obupen položaj krščanskega prebivalstva v Makedoniji in se kategorično zahtevala **avtonomija Makedonije.** Enak memorandum bo podala velesilam tudi srbska vlada glede Stare Srbije. Da podpreta svojo spomenico, bosta Srbija in bolgarska te dni izvedli **delno mobilizacijo.**

Dunaj, 30. septembra. V krogih ruskega poslaništva presojajo položaj na Balkanu kot **skrajno kritičen** in so mnenja, da lahko vojna izbruhne že v nekaj dneh.

Belgrad, 30. septembra. Vlada je **ustavila** na senjski progi ves tovorni promet. Proga se sedaj rabi samo za prevoz premoga, ki se ga razklada na železniških postajah ob progi Belgrad - Niš - Ristovac in Niš - Pirot.

Belgrad, 30. septembra. Vojna uprava kupuje že štiri tedne po vsi državi ogromne količine provijanta.

Sofija, 30. septembra. Vlada je uvedla najstrožjo **cenzuro za brzojavke v inozemstvo.**

Carigrad, 30. septembra. Vojna uprava je dala na tukajšnji obmejni postaji **inhibirati** vse brzojavke, ki so poročale o položaju in o dogodkih na bolgarskem.

Belgrad, 30. septembra. Danes so izostale iz Sofije vse vesti, ki bi javljale o položaju. Tu so mnenja, da je tej okolnosti pripisovati veliko važnost.

Belgrad, 30. septembra. Vojna uprava je poklicala pod orožje rezerviste prvega in drugega poziva.

Belgrad, 30. septembra. Vojna uprava je zaukazala rezervistom drugega poziva, naj se preskrbe s potrebno uniformo do **7. oktobra.**

Belgrad, 30. septembra. Trgovski promet že popolnoma miruje. Nikjer ni kupcev ne prodajalcev. Splošno vlada prepričajne, da bo došlo do vojne, zato se misli, da bo že v nekaj dneh proglasil **moratorij,** ki je običajen za časa vojne.

Belgrad, 30. septembra. Mestna občina je dovolila večji kredit za podporo siromašnih rodbin onih rezervistov, ki so poklicani pod orožje.

Belgrad, 30. septembra. Vlada je opustila namen sklicati narodno skupščino na izredno zasedanje, češ, da bi to preveč alarmujoče vplivalo na javnost. O vseh vprašanjih, ki jih je nameravala predložiti narodni skupščini, se bo posvetovala s šefi posamnih strank in jih rešil v sporazumu z njimi.

Belgrad, 30. septembra. Z ozirom na to, da so turške oblasti o Kumanovu pridržale srbsko municijo, izjavljajo vojaški krogi, da ima Srbija toliko municije v zaiogi, da ji zadostuje to streljivo za najdaljšo vojno.

Velesile.

Petrograd, 30. septembra. Na inicijativo Sasonova se vrše med velesilami pogajanja zaradi **skupne note na Porto** glede potrebe takojšnjega uresničenja davno obljubljenih reform. Anglija je že pritrdila njegovemu predlogu in pričakovati je, da to store v kratkem tudi druge velesile, nakar bi te že v par dneh storile odločilne korake v Carigradu.

Petrograd, 30. septembra. V informiranih krogih pripominjajo k skupnemu koraku velesil, da ne gre za korak rivalitete med Rusijo in Avstro - Ogrsko in niti ne za kolektivno noto. Ruska akcija ni drugega, kakor dopolnitev Berchtoldovega koraka ter zasleduje popolnoma isti cilj, kakor avstrijska politika, namreč preprečiti konflikte na Balkanu.

Dunaj, 30. septembra. Tu dementirajo vest, da bi bila Rusija predlagala kolektiven korak velesil ter so mnenja, da Rusija niti nima takega namena.

Rambouillet, 30. septembra. Ministrski predsednik Poincarré je govoril v ministrskem svetu o situaciji v orijentu ter prebral zadnje brzojavke iz Carigrada, Sofije, Aten in Belgrada. Tudi se je dotaknil razgovora med velesilami zaradi kolektivnega koraka.

Carigrad, 30. septembra. »Sabah« govori o potrebi zbližanja med Avstro - Ogrsko in Rusijo v balkanski zadevi na podlagi statusa quo, kar bi bilo za vso vzhodno Evropo, zlasti za Balkan, velikega pomena. Pri tem pa mora Turčija soodločevati. Vlada je pripravljena, izvesti reforme in če jo izključijo od sodelovanja, bi bila to huda žalitev Turčije.

Petrograd, 30. septembra. Stolypin objavlja poziv povodom poostritve orijentskega vprašanja, v katerem opominja Slovane, da naj se oproste nevarnosti, da jih Nemci zadušijo.

Bolgarska.

Sofija, 30. septembra. »Agence telegraphique bulgare« dementira vesti, da je Bolgarska mobilizirala in koncentrirala vojaštvo v dolini Marice in v Kjustendilu in da so se ustanovile številne revolucijonarne čete v okrožju Kaskovo, da motijo mobilizacijo turških čet.

Sofija, 30. septembra. Vlada razglaša, da ni popolnoma ustavila, marveč samo omejila tovorni promet na bolgarskih železnicah. Splošno označuje vlada situacijo za manj resno, zlasti zaradi omahljivosti Srbije, brez katere Bolgarska noče začeti z vojno.

Carigrad, 30. septembra. Bolgarski eksarhat je vložil pri Porti pritožbo, v kateri se pritožuje zaradi grozodejstev, ki so se izvršila od 24. avgusta 1911 do konca avgusta 1912 nad bolgarskimi Makedonci. — Statistika izkazuje 237 mrtvih in 600 težko ranjenih.

Sofija, 30. septembra. Včeraj se je raznesla po mestu vest, da je podala Bolgarska Turčiji ultimatum. — Ta vest sicer ni resnična, toda splošno razpoloženje na Bolgarskem meri z vso mrzličnostjo na vojno. Na sofijskih ulicah je demonstrirala včeraj tisočglava množica za vojno, ter klicala na boj proti dušmaninu. V kraljevi palači se je vršil neprestano vojni svet pozno v noč.

Iz Varne je dospelo še ponoči mnogo vlakov vojaštva, ki se je odpeljalo na južne meje. — Ljudstvo je prirejalo vojakom navdušene ovacije.

V Sofiji je navzoč tudi srbski vojni minister general Putnik, ki je imel važne konference z bolgarskimi vojaškimi krogi.

Albanija.

Solun, 30. septembra. Iz Drača poročajo, da se je Eifad paša predvčerajšnjim napotil z velikim oddelkom vojaštva v Skader.

Carigrad, 30. septembra. Glasom poročila grškega metropolita v Argyrokastru so Albanci v Delvinu umorili 5 Grkov in več Grkov ranili.

Carigrad, 30. septembra. Položaj v Albaniji je zopet zelo reen. Malisori so odposlali v Solun deputacijo, ki zavrača vse turške koncesije. Vsa Albanija je v plamenu ter so se Albanci zedinili na sveto vojno, če Turčija ne ugodi vsem albanskim zahtevam. Malisori so zasedli bregove reke Mat.

Solun, 30. septembra. V mestu vlada panika. Včeraj ob 9. se je razletela na eni glavnih ulic bomba. — Tolmač nemškega konzulata je bil ranjen. Ob 11. sta se razpočili dve bombi ter napravili veliko materijalno škodo. Ob 1. ponoči so našli pri Demetrijevi cerkvi peklenski stroj, ki je ravno potekal. Posrečilo se je, da so ga pravočasno odpravili.

Carigrad, 30. septembra. Skadrski vali Hasan Riza beg je bil odpoklican.

Carigrad, 30. septembra. Turčija je odpoklicala divizijo iz Mitrovice in Dedejagaca. Mobilizirala je vojaške zbore v Mitrovici in Skoplju, ter jih poslala na srbsko mejo.

Grozeči mednarodni konflikt.

Petrograd, 30. septembra. Car Nikolaj je imenoval romunskega kralja za generalnega feldmaršala ruske armade.

Kadanj, 30. septembra. Grški kralj Jurij je dobil včeraj brzojavko, ki ga kliče nemudoma na Grško. Še po noči so pripravili vse za odpotovanje.

Dunaj, 30. septembra. Po noči se je raznesla vest, **da je odredila ruska vlada ob nemški in avstrijski meji mobilizacijo.** Ta vest prihaja iz zelo dobro informirane angleške korespondence Reuter.

Petrogradska agentura tej vesti niti ne nasprotuje, marveč izjavija, da se je izvršila samo delna mobilizacija v dveh gubernijah ob Visli.

Dunaj, 30. septembra. V diplomatičnih krogih je vzbudila veliko pozornost vest, da je sprejel cesar danes v avdijenci šefa generalnega štaba fml. Schemuo in zunanjega ministra, ter da je trajala konferenca zelo dolgo.

Pariz, 30. septembra. Ruska vlada je izjavila, da hoče ščititi krščansko prebivalstvo v Turčiji in njega interese.

Petrograd, 30. septembra. Turški poslanik Turkan paša je imel razgovor s pomočnikom zunanjega ministra Meratovom, ki je izjavil, da imata Bolgarska in Srbija pravico na svoji strani, če mobilizira Turčija.

London, 30. septembra. Uspeh pogovorov v Balmoralu je bil ta, da sta se Rusija in Angleška pogodili glede Perzije. Sprejeti so bili tudi važni sklepi glede Balkana. Anglija in Rusija si hočeta prizadevati, **da odtegneta Italijo od trozveze ter jo približata tripelententi.**

Srbski vojni materijal.

Belgrad, 30. septembra. Doslej še ni oficijalno potrjena vest, da je turška vlada dovolila prevoz srbskega vojnega materijala, upati pa je, da bo Turčija to v kratkem storila, zlasti ker je Rusija izjavila pri Porti, da Srbija nima agresivnih namenov.

Carigrad, 30. septembra. Nova pošiljatev srbskega vojnega materijala, v celem 20 vagonov, je bila v Skoplju zasežena. Tudi je turška vlada preklicala dovolitev za prevoz prve pošiljatve in jo zasegla. Vojni materijal, namenjen za Srbijo, obsega baje 300 vagonov. Porta hoče prevoz na vsak način preprečiti in ga izročiti šele tedaj, če se Srbija zaveže, da ne bo storila ničesar proti Turčiji.

Turško posojilo.

Carigrad, 30. septembra. Ministrski svet je privolil v sklenjeno pogodbo z neko francosko finančno skupino glede predujma 10 milijonov frankov za takozvano »Cestno posojilo«.

Razmerje med Anglijo in Nemčijo.

London, 30, septembra. Povodom smrti barona Marschalla piše »Westminster Gazette« o razmerju med Anglijo in Nemčijo ter pravi, da se njih razmerje razlikuje od razmerja drugih držav v tem, da si obe državi nimata ničesar prikrivati in da ju ne razdvaja sovraštvo plemen ali historično sovraštvo. Če sta si obe državi nasprotni, izvira to iz njiju stališča napram tretjim strankam in zlorabi tega stališča. Prezgodaj bi bilo, baviti se z vprašanjem oboroževanja, ker se čustva še niso izpremenila. List izraža svoje obžalovanje, da je dosedaj sledilo še vsakemu poskusu zbližanja novo oboroževanje, kar je prava nesreča. Vendar je treba vedno pozorno gledati na to, kar zahteva naravna lega Anglije. Velika večina Angležev se hoče izogniti vsaki kontinentalni obveznosti, ki bi jo mogli tolmačiti v Nemčiji za sovražno. Če pa to ne gre, je treba storiti tako, kakor druge države in sklepati zveze za obojestransko obrambo.

Konflikt med italijansko vlado in Vatikanom. — Vatikan se seli.

Rim, 30. septembra. Italijanska vlada ni potrdila prelata Carona kot nadškofa v Genovi, vsled česar je prišlo do hudega konflikta med njo in Vatikanom. Sedaj prinaša tozadevno »Tribuna« interesantne detajle. Potrditev se je baje »zakasnela« samo zaradi tega, **ker je vlada vpeljala preiskavo, če ni morda novoimenovani škof nasprotnik Italije in boritelj za zopetno ustanovitev cerkvene države.** Listi poročajo, **da je italijanska vlada definitivno odklonila potrditi prelata Carona za škofa** ter da bo poklical papež Carona v Rim in ga imenoval za kardinala.

Bruselj, 30. septembra. Škofijski list v Liègu »Gazette de Liège« prinaša vest, **da se resno misli Vatikan preseliti na Malto.** Na evharitičnem kongresu na Dunaju je prišel ta projekt med tam zbranimi kardinali in škofi resno v pretres. **Prihodnji evharistični kongres, ki se vrši že leta 1913. na Malti, ima glavni namen, da se približa temu projektu.** List pravi, **da se hoče papež naseliti daleč od vseh posvetnih dogodkov, za kar je otok Malta najprimernejši.**

Mesno vprašanje.

Berolin, 30. septembra. Pruska vlada je sklenila dovoliti uvoz svežega govejega mesa iz evropske Rusije in svežega govejega in svinjskega mesa iz Srbije, Bolgarske in Romunske.

Dunaj, 30. septembra. Predvčerajšnjem se je vršila tu pri ministrskem predsedniku grofu Stürgku konferenca, katere so se udeležili razen ministrskega predsednika še ministri Zenker, Forster in Schuster. Konferenca se je bavila baje pred vsem z vprašanjem uvoza mesa.

Železničarska stavka na Španskem.

Madrid, 30. septembra. Železničarji so proklamirali splošno stavko. Po vsi državi miruje promet. Španско brodovje je zbrano v Barceloni.

Razgled po slovanskem svetu.

— Zanimiva razprava v Spljetu. Meseca junija t. l. je frančiškanski župnik v Sinju v Dalmaciji Lovro Kovačević ovadil sodišču napredjake dr. Grisogona, Dušana in Mirka Tripala in Nika Čatipovića, češ, da so najeli Grgo Arića, Boža Malenico in Lovra Čurkovića, da njega in več njegovih somišljenikov umore; za glavo vsakega so baje obljubljali 200 do 700 K nagrade. Na to ovadbo se je uvedla kazenska preiskava proti dr. Grisogonu in tovarišem, a se je ustavila, ker se je izkazala popolna nedolžnost obdolžencev. Sedaj se je ost obrnila in v kazensko preiskavo so prišli Arić, Maicnica in Čurković radi hudodelstva obrekovanja. Obravnava proti tem trem se je pričela v ponedeljek v Spljetu. Najprvo so bili zaslišani obtoženci, ki so vsi zagrizeni klerikalci in člani »Marijine družbe«. Izpovedali so, da so dne 16. junija prišli k župniku Kovačeviću in mu povedali, da so jih dr. Grisogono, Tripalo in Čatipović najeli, da njega umore. Na to jim je župnik **dal 10 kron** in nakaznico za pijačo pri krčmarju Šoltu. Na to je bil zaslišan župnik Kovačević, ki je izpovedal, kako je z obtoženci napravil zapisnik in na to ta zapisnik poslal sodišču. Ko so obtoženci podpisali oni zapisnik, jim je dal vsakemu po 2 K iz **zaklada** za **kruh sv. Ane.** Da bi dal obtožencem 10 K in nakaznico za pijačo pri krčmarju Šoltu, je župnik odločno zanikal. Za župnikom je bil zaslišan pater Kulušić, ki je bil navzoč takrat, ko so obtoženci prišli k župniku Kovačeviću. V nasprotju z župnikom je pod prisego izpovedal, da je župnik **dal obtožencem 10 K in da ve pozitivno in matematično, da je župnik napisal nakaznico za krčmarja.** Ker sta si bili izpovedi patrov v diametralnem nasprotju, so oba patra konfrontirali, a sta tudi po konfrontaciji ostala vsak pri svoji trditvi, tako da je občinstvo med obravnavo glasno vpraševalo: Kdo izmed patrov je sedaj po krivem prisegel? Na to so jeli zasliševati priče. Vse priče so naslikale obtožence kot **bandite, ki so sposobni za vse vkljub temu, da so člani »Marijine družbe«.** Nadaljna obravnava je razkrila, da je dobival obtoženec Arič, o katerem se je sodno dognalo, da je vkljub temu, da je član »Marijine družbe«, — znan razbojnik, pijanec in potepuh od sinjske občine, ki je v **klerikalnih** rokah, **30 kron** podpore *vsak* mesec. Obenem se je sodno utrdilo, da ima klerikalna občina v Sinju za redarja nekega Vrcana, ki je bil že obsojen radi **tatvine in krivega pričevanja.** Vzpričo tega se ni čuditi, ako so v takšnem miljeju vzrasli taki eksemplari, kakoršni si so Arić, Malenica in župni Kovačević. Obravnava je bila končana v petek. Po dveurnem posvetovanju je sodišče obsodilo Arića in Malenico radi obrekovanja po § 487. k. z. na **deset mesecev težke ječe.** V razlogih razsodbe se pravi med drugim: Obtoženca Arić in Malenica nista lažnjivo prijavila župniku Kovačeviću in patru Kulišiću, da so jih dr. Grisogono in tovariši nagovarjali na hudodelstvo umora, marveč sta samo rekla, da so dr. Grisogono in tovariši njima samo prigovarjali, da naj napadeta Kovačevića in njegove somišljenike. Nasprotno je dognano, da sta **župnik Kovačević in pater Kulišić** sestavila **lažnjivo in krivo tožbo,** s katero sta polagajoč Ariću in Malenici v usta besede, ki jih nista govorila, **lažnjivo obdolžila dr. Grisogona in tovariše hudodelstva poskušenega zapeljevanja k hudodelstvu umora.** — Posledica te obravnave, ki dokazuje, da se dalmatinski klerikalci v ničemer ne razlikujejo od naših, bo, da bo sodišče dalo pod ključ župnika Kovačevića in patra Kulišića radi hudodelstva potvore.

— Sporazum med Bolgari in Srbi. Kako silno se je v zadnjem času spremenilo razmerje med Srbi in Bolgari, osvetljuje najbolj to, da je jci doslej Srbom najbolj sovražni bolgarski list »Večerna Pošta« priobčevati članke, v katerih poziva Bolgare in Srbe k bratski slogi. Nedavno tega je prijavili članek, v katerem piše: »Srbi in Bolgari, združite se! Sedaj ali nikdar! Ta klic se mora izviti iz prs vsakemu Srbu in vsakemu Bolgaru, ki se zaveda važnosti sedanjega položaja na Balkanu in ki diha sedanjo peklensko atmosfero, ki duši in zastruplja življenje v Srbiji in v Bolgarski. Bolgarska in Srbija imate enako usodo. Obe ste neprestano provocirani in od vseh strani ogroženi. Dogodki silijo ene kakor druge, da si podado roke, da pozabijo vso preteklost in da imajo v spominu samo to, da so krvni bratje. Pozabiti je treba na Slivnico in Pirot, zakaj tako nad Srbijo, kakor nad Bolgarsko se vijejo gromonosni oblaki. Velika nevarnost grozi obema ne toliko od Turške, kakor od Avstro - Ogrske. S Turčijo bi že z dobrem ali hudem obračunali, toda Avstrija ne dovoli tega, a to je vzrok nervozne napetosti, ki traja že leta in je že opetovano povzročilo izbruhe medsebojnega sovraštva. Treba je torej, da se Bolgari in Srbi zdramimo in pokažemo Avstriji, da smo že dorasli in da umemo sami ocenjevati svoje koristi. Podajmo si roke in pokažimo Avstriji, da je nas ona dovedla k prijateljstvu, bratstvu in slogi!« — Tako piše sedaj »Večerna Pošta«, največji bolgarski list, ki pred meseci še ni hotel ničesar slišati o kakem sporazumu s Srbi.

Izpred sodišča.

Kazenske razprave pred okrajnim sodiščem.

Čuki na Viču — napadajo.

V soboto popoldne se je nadaljevala in končala pred tukajšnjim okrajnim sodiščem obravnava glede pretepa, katerega so vprizorili viški čuki povodom nekega nedeljskega izleta. Ta obravnava je pokazala zopet v pravi luči vzorno škofovo gardo, ki ne zna prav nič drugega kot izzivati in napadati, pretepati se in pobijati ljudi in vse to seveda pod božjim blagoslovom svojega najvišjega generala z devizo: vse v večjo čast božjo. V kratkem, stvar se je vršila, kakor je dognala obravnava, sledeče: Četice čukov so se vračale okoli 8. do 9. ure zvečer domov. Na Večni poti so srečavali Sokole, ki so šli mirno svojo pot in se zabavali po svoje. Ko je srečala neka skupina razgrajačev Sokole, je nehote rekel eden preveč naglas svojemu tovarišu: **Glej taki so čuki.** Skupina je šla naprej in ta opazka je ostala **brez posledic.** In nič bi se ne bilo zgodilo, da se ni pripeljal kmalo za njimi Peklaj na vozu. Prehitel je Sokole in dohitel prvo skupino, ki mu je povedala, da jih je nekdo počastil z imenom »čuki«. Peklaj, ki se je čutil bržkotne kot zaščitnika svoje mlajše garde — mož je namreč že precej star in močan dedec, je stopil raz voz, se vrnil nazaj po cesti in ne da bi kaj rekel,

napadel Sokole.

Pograbil je Taborja za prsi in ga vrgel ob tla. Pri tem pa je tudi sam padel. In nastal je običajen pretep. Razvidno je torej, da je bil Peklaj, ki se je **prav po nepotrebnem in le z namenom, da se maščuje, vrnil nazaj, glavni krivec.** Še bolj po nepotrebnem pa se je vrnila Peklajeva žena na lice mesta, češ, da reši moža, ki je v smrtni nevarnosti. Ta huda žena se je zaletela z vso silo v fanta Lukmana z besedami: A ti si tisti črn hudič, ga zagrabi za usta in vrat in ga vrgla na tla, pri čemur pa je tudi sama padla. Tem so se pridružili še drugi, nekateri so napadali, drugi branili in naenkrat je nastal cel živ klobčič. Končno so se pretepači razšli vsak s svojo porcijo batin.

Čuki tožijo.

Čuki so vedeli, da to ne bo ostalo brez posledic in bili so tako predrzni, da so šli tožit in seveda celo afero tako zasukali, kakor da bi jih Sokoli pričakali za grmovjem, jih napadli in strahovito pretepli. No, obravnava je dognala, da se je stvar vršila tako kot je zgoraj opisana in se je seveda zadeva vse drugače iztekla, kakor so pričakovali ti junaki. Med zaslišanjem je očital Jože Dermastija priči Lukmanovi, da laže, Peklaj pa je rekel po zaslišanju Lukmana, priči lažnjivec. Razburjena sta bila seveda, ker se je zadeva malo drugače obrnila, kot sta pričakovala. Zagovornik je dvignil proti obema obtožbo.

Obsodba.

Sodnik je dal vsaki stranki nekaj. Večji mučeniki pa so pač morali biti čuki. Izmed naših sta obsojena samo **dva in sicer oba na globo po deset kron.** Jože Tabor, ker je žalil neko Antonijo Pavlinovo, koroško Nemko, Franc Lukman pa, ker je udaril s palico Dermastija. **E. Tabor, Ivan Bernik in J. Ropert pa so bili oproščeni.** Izmed čukov so bili obsojeni **trije in sicer Ivan Peklaj na 20 K globe, njegova žena, Franca Peklaj, na 10 kron globe in Jože Dermastija tudi na 20 kron globe.** Oproščen pa je samo mlajši Dermastija. Tako se je končala ta žalostna komedija, ki so jo prav po nepotrebnem in v škodo vseh izvali viški junaki — **čuki.**

Prečitane časopise v šentjakobskem okraju

sprejema vsako sredo zvečer od 7. do 8. ter vsako nedeljo dopoldne od 11. do 12. »Gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj« v društveni sobi, Vožarski pot 4, da jih potem odda ljudem, ki drugače ne pridejo do branja, pa radi bero.

Zahvala.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda izreka tem potom iskreno zahvalo vsem, ki so na kakeršenkoli način pripomogli, da se je XXVII. glavna skupščina v Trstu dne 22. septembra t. l. izvršila tako sijajno.

Imenoma se zahvaljuje slavnemu Dramatičnemu društvu za glavpustitev dvorane za zaupno in glavno zborovanje, moški podružnici družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu, ki je po svojih odbornikih in članih preskrbela vse, da se je mogla glavna skupščina tako svečano vršiti, nadalje g. c. kr. učitelju V. Engelmanu, ker je preskrbel skupščinarjem stanovanja, vrtnarici gdčni. Malvini Plaperjevi in malim gojencem otroškega vrtca v Rocolu za tako prisrčni pozdrav, enako gosp. deželnemu poslancu Ferlugi za prekrasni pozdrav v vezani besedi, podružnicam pri Sv. Ivanu, v Rojanu in Škednju za priredbo odličnih veselic v korist družbe sv. Cirila in Metoda, posebno iskreno zahvalo Ciril-Metodovi podružnici št. 24 v Clevelandu, ki je poslala zastopnika za svoje pokroviteljstvo gosp. Ivana Laha s prelepim pismom, iz katerega žari ljubezen do domovine, ljubezen do naše družbe. Hvala vsemu rodoljubnemu slovenstvu v Trstu in v okolici, ki je posetilo skupščino ter tako pozvdignilo slavje XXVII. glavne skupščine. Hvala tudi vsem cenjenim zborovalcem, vsem cenj. delegatom naših podružnic in zastopnikom pokroviteljstev in sploh vsem, ki so vsak po svojih močeh pripomogli k prelepo uspelemu zborovanju letošnje velike skupščine.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana 27. septembrba 1912.

Današnji list obsega 6 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.
Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 27. septembra: Marija Polašek, prodajalka sadja, 70 let, Sv. Petra cesta 45. — Marija Eger, trgovka, 42 let, Franca Jožefa cesta 5.

Dne 28. septembra: Josip Keber, bivši starinar in posestnik, 75 let, Japljeva ulica 2. — Marija Rulic, vrtnarjeva žena, 84 let, Karlovška cesta 19.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306·2 — Srednji zračni tlak 736 mm

sept.	Čas opazovanja	Stanje barometra v *mm*	Temperatura v C°	Vetrovi	Nebo
28.	2. pop.	741·5	12·9	sl. jug	oblačno
„	9. zv.	742·0	6·9	brezvetr	jasno
29.	7. zj.	741·8	6·0	„	oblačno.
29.	2. pop.	740·8	14·0	sl. szah.	sk. oblač.
„	9. zv.	741·1	10·0	„	jasno
30.	7. zj.	739·8	7·0	„	megla

Srednja predvčerajšna temperatura 9·0°, norm. 13·1° in včerajšna 10·0°, norm. 13·0°, Padavina v 24 urah 0·0 mm in 0·0 mm

Borzna poročila.

Ljubljanska „Kreditna banka v Ljubljani".

Uradni kurzi dunajske borze 30. septembra 1912

	Denarni	Blagovn
Naložbeni papiri.		
4% majeva renta	86·25	86·45
4·2% srebrna renta	89·45	89·65
4% avstr. kronska renta	86·25	86·45
4% ogr. „ „	86·05	86·25
4% kranjsko deželno posojilo	93·50	94·50
4% k. o. češke dež. banke	90·—	91·—
Srečke.		
Srečke iz l. 1860 5/5	442·—	454·—
„ „ „ 1864	614·—	626·—
„ tiske	297·—	309·—
„ zemeljske I. izdaje	285·—	297·—
„ „ II. „	251·50	263·50
„ ogrske hipotečne	280·—	292·—
„ dun. komunalne	474·—	486·—
„ avstr. kreditne	476·—	488·—
„ ljubljanske	68·50	74·50
„ avstr. rdeč. križa	52·90	58·90
„ ogr. „ „	32·25	38·25
„ bazilika	30·—	34·—
„ turške	245·50	248·25
Delnice.		
Ljubljanske kreditne banke	440·—	442·—
Avstr. kreditnega zavoda	643·—	644·—
Dunajske bančne družbe	535·50	536·50
Južne železnice	117·25	118·25
Državne železnice	723·50	724·50
Alpine-Montan	1091·—	1092·—
Češke sladkorne družbe	390·—	392·50
Zivnostenske banke	277·50	278·50
Valute.		
Cekini	11·40	11·44
Marke	117·85	118·—
Franki	95·55	90·65
Lire	94·60	94·85
Rubiji	254·—	255·—

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 30 septembra 1912.

Termin.		
Pšenica za oktober 1912.	za 50 kg	11·08
Pšenica za april 1913	za 50 kg	11·66
Rž za oktober 1912	za 50 kg	9·55
Rž za april 1913	za 50 kg	9·99
Oves za oktober 1912	za 50 kg	10·38
Oves za april 1913	za 50 kg	10·47
Koruza za maj 1913	za 50 kg	7·56

✝

„Ormoška čitalnica" naznanja, da je umrl njen dolgoletni član in odbornik, gospod

dr. Oroslav Kristan

okrožni zdravnik v Ormožu.

Pogreb nepozabnega rajnega se vrši v torek, 1 vinotoka 1912. ob 2. uri popoldne, na mestno pokopališče v Ormožu.

Ormož, 29. kimavca 1912.

3552 **Odbor.**

Išče se 3546

dekla

za mlekarno.

Vstop takoj. Več pove **Josip Bolè, Corso 46, Reka-Fiume.**

Izdelovalcem :: pohištva ::

pošljem na zahtevo svoj bogato obsežni katalog z dodatkom, zanimanja, gratis in franko 3537

Adolf Schön,

velezaloga vseh mizarskih potrebščin,

Praga, Vaclavské náměstí 53

Izvoz v vse dežele.

Skrivnost

lahke, elastične hoje. Nič več utrujenja. Stanovitneje od usnja 3147

pristni

PALMA kavčukov podpetnik.

Dobiva se v vseh zadevnih trgovinah.

Čvrsta dama vdova brez otrok, 28 let, lepe zunanjosti, brezmadežni značaj, veselega temperamenta, dobrovoljna, 600.000 Mk gotovine, bi se zopet rada srečno omožila. Primerne diskretne ponudbe pod „Gleichgesinnt" Düsseldorf, Hauptpost. — Obojestranska stroga diskrecija, anonimno se ne sprejme. 354

Čevljarskega pomočnika

v boljše in trajno delo 3472

sprejme takoj

Iv. Sober, čevljar v Skofji Loki.

Vrlo lep

vinograd

se proda.

Vprašalna pisma pod **A. B.** na uprav. »Slovenskega Naroda«. 3547

Sprejme se več

gospodov

na domačo hrano 3550

v korist družbe Ciril-Metoda. — Naslov se izve pri upravništvu »Sl. Naroda«.

Pristen dober

brinjevec

se dobi pri 95

L. SEBENIKU v Spod. Šiški.

Odda se lepo

stanovanje

za novembrov termin

obstoječe iz treh sob, kuhinje in kopalne sobe. 3548

Dunajska cesta št. 22, II. nadstr.

Za termin februar v isti hiši

lep lokal.

Za termin november

lepo skladišče

(sedaj Lilleg) v Kolizeju.

Zahvala.

Za vse sočutje in dokaze iskrenega sožalja ob priliki bridke izgube nepozabne mamice, ozir. stare mamice 3554

Marije Polašek

izrekamo globoko ginjeni vsem prijateljem in znancem najtoplejšo zahvalo. — Zahvaljujemo se mestn. fiz. g. dr. Krajcu za prvo pomoč, posebno pa č. in kr. gen. štab. zdrav. v pok. preblagorodnemu gosp. dr. Staretu za njegovo neumorno požrtvovalnost ob priliki bolezni nepozabne rajnice, čast. gospem narodnim damam na čelu jim gospa dr. Franja Tavčarjeva in dr. Kokaljeva, čast. duhovščini, trgovcema gg. Rohrmanu in Tenente, gg. trgovkam in trgovcem sadja za izročeni venec, vsem cenj. darovateljem šopkov, vsem, ki so predrago pokojnico obiskovali in tolažili ob času njene bolezni, ter sploh vsem onim, ki so jo tako častno spremili k večnemu počitku, bodi presrčna zahvala.

V Ljubljani, dne 30. septembra 1912.

Zalujoči ostali.

Prevzetje mesnice.

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da

s 1. oktobrom 1912 prevzamem starodavno

mesnico gosp. Počivavnika

v Solskem drevoredu v Mahrovi hiši,

nasproti jubilejnemu mostu ob oglu Kopitarjeve ulice,

kjer bom izvrševal mesarski obrt. Slavno občinstvo zagotavljam, da bodem postregel bodisi z dobrim blagom kakor tudi s primerno ceno.

Spoštovanjem **Srečko Podlesnik.**

3555

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

3331 **Krasne novosti jesenskih oblek in površnikov**

domačega izdelka.

Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Brez konkurence. Najnižje cene. Solidna postrežba.

Dve vili

pod Rožnikom prodam po nizki ceni.

Kdo, pove upravništvo »Slovenskega Naroda«. 3490

Proda ali zamenja se 3526

motor znamka „Puch"

6—7 HP s priklopnim vozom proti lažjemu z 2 ali 3 HP, — Več se izve pri **g. Albert Dergancu, briven, Franca Jožefa cesta štev. 1.**

Mlad inteligenten 3523

uradnik

s kontorsko prakso **išče primerne službe** v mestu ali na deželi pod ugodnimi pogoji. Nastop lahko takoj. Naslov pove upravn. „Slov. Naroda".

Sprejme se 3545

gospodična

na stanovanje in hrano.

Kje, pove upravništvo »Slov. Naroda«.

Preste

pošiljam od 1. oktobra naprej v poljubnem številu vsakomur na dom! Naroča se osebno ali po dopisnici v pekarni prest 3531

BIZJAK, Poljanska cesta 25.

P. n. občinstvu se priporoča 3579

velika zaloga pohištva lastnega izdelka,

iz finega suhega lesa, najmodernejši izdelek za hotele in vile, posebno se priporoča novoporočencem v nabavo popolne hišne oprave. Za vse izdelke jamči

Matej Gogala, mizar na Bledu.

Proračuni na zahtevo brezplačno. Proračuni na zahtevo brezplačno.

Zadruga premogotržcev v Ljubljani.

Naznanilo.

Podpisano načelništvo si usoja slavnemu občinstvu vljudno naznanjati, da se bo vsled enoglasnega sklepa zadružnikov začenši z dnem **1. oktobra t. l.**

prodajal premog po 1 K 68 v. cent ali 50 kg, po 3 K 36 v. 100 kg.

K temu sklepu so bili ljubljanski premogotržci prisiljeni, ker je na eni strani južna železnica že pred meseci zvišala svoje tovorne cene, na drugi strani pa so premogarske družbe opetovano podražile svoj premog.

Pri enokratnih naročbah nad 500 kg bo veljal na dom postavljeni premog 3 K 20 v za 100 kg.

V Ljubljani, dne 27. septembra 1912.

5353 **Martin Lampert,** t. č. načelnik.

Kavarna
vso noč odprta
LEON
Gostilna
Florijanska ulica št. 6.

Konfekcijska trgovina in zavod za izdelovanje oblek po meri

A. KUNC

Ljubljana

priporoča svoje izborne izdelke vsakovrstnih

jesenskih oblačil.

Strogo solidna postrežba. Najnižje, stalne cene.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

Pozor! Rastlinski eliksir Čitaj!

je napravljen iz najboljših zdravilnih gorskih bilj in po zdravniških strokovnjakih preizkušen kot najboljše zdravilo proti vsem boleznim

želodca, črev, jeter in vranice.

Zdravi najbolj zastarele bolečine v želodcu, odstranjuje krče, daje slast in pospešuje prebavo, čisti kri, pomirjuje živce ter **jači** in **krepi ves život.** Zato naj ga naroči vsaka hiša. Na razpolago mnogo priznanic in zahvalnic. Pošilja se po povzetju ali predplačilu zneska.

Prejela sem vaše steklenice; ker mi dobro delujejo, prosim, pošljite mi še tri velike steklenice rastlinskega eliksirla.

Frančiška Potočnik, Kavče, z. p. Velenje Štajersko.

3	vel.	ali	12	malih	steklenic	franko	na	vsako	pošto	5 K 20	vin.
6	»	»	24	»	»	»	»	»	»	8 » 80	»
9	»	»	36	»	»	»	»	»	»	12 » 80	» 3551

Dobiva se samo pri meni. — Prosim točno adresirati.

Lekarna k Spasitelju, Koprivnica, Hrvaško.

Najfinejše rokavice

pravi francoski parfumi

in vsi v to stroko spadajoči predmeti v najfinejši kakovosti.

948 Za obila naročila se priporoča

OTILIJA BRAČKO

Ljubljana, Dunajska cesta 12, v Mathianovi hiši.

Krepkega dečka

iz poštene hiše s primerno šolsko izobrazbo, ter pridnega

trgovskega pomočnika

sprejme večja eksportna firma na Dolenjskem.

Oni, ki razumejo nekaj nemški in imajo prakso v mešani stroki imajo prednost. Ponudbe pod **„344 poste restante, Karmel".** 3465

Prva ljubljanska higienična mlekarna

priporoča 3510

= Yoghurt-kefir =

kakor tudi

pasteurizirano polno mleko, posneto mleko, kislo mleko, sladko smetano (Obers), kavino smetano, kislo smetano,

:: :: sir in prima čajno maslo. :: ::

Naročila se sprejemajo v centrali: **Slomškova ulica št. 3** kakor tudi v prodajalnah in mlečnih pivnicah: **Lingarjeva ulica št. 1, Poljanska cesta št. 13, Florjanska ulica št. 3,** kjer se vedno tudi gorko in mrzlo mleko dobiva. — **Dostavlja se tudi na dom.**

St. 5081/12. 3536

Natečaj.

V zmislu sklepa obč. sveta od 20. septembra 1912 se s tem razpisuje

natečaj za mesto drugega občinskega zdravnika

s sedežem v Matuljah ali v bližini Matulj. Letna plača s pavšalom za konja se ustanavlja po odločbi občinskega zastopstva na K 4080·—, plačljivih v mesečnih anticipativnih obrokih, poleg tega bo pa prejemal določene pristojbine za zdravniške obiske.

Zdravnik mora zastonj zdraviti popolnoma siromašne, dočim se mu potni stroški plačajo iz obč. blagajne, in kakor zdravstveni organ občine voditi zdravstveno urađovanje.

Službena pogodba, ki se lahko pogleda pri podpisanem, se sklene z zdravnikom potem, ko ga je občinski zastop imenoval.

Prosilci morajo vložiti svoje prošnje

do 27. oktobra 1912

podpisanemu občinskemu poglavarstvu ter priložiti diplomo vsega zdravilstva, izpričevalo o dosedanjem službovanju in državljanstvu.

Prosilci morajo biti hrvaške ali slovenske narodnosti. Glede informacije naj se pa obrnejo na podpisano poglavarstvo.

Občinsko poglavarstvo Kastav,

dne 25. septembra 1912.

Načelnik: **Jelušić** s. r.

Ali ste pokusili

posebno specialiteto

3335 **likerja**

„Zdravnik želodca!"

Zajamčeno čiste špiritove

drože

(presgerm)

brez vsake primesi, **prodaja in razpošilja** od 3 kg naprej ceneje od vsake konkurence

tvornica za špirit in drože,

Račje, Štajersko.

Pozor! Vse gg. odjemalce droža vljudno opozarjamo, da v vsej vojvodinji Kranjski ni nikake tvornice za drože. Ako se kdo na Kranjskem imenuje »tvornica«, je to samo zavedno spravljanje v zmoto. 3516

MATEJ OBLAK

Ljubljana,
Kongresni trg št. 6.

Velika zaloga
domačih in tvorniških
čevljev

Naročeni čevlji se izdelujejo v lastni delavnici.

Gospod Ubald pl. Trnkoczy, lekarnar v Ljubljani.

Na priporočilo g. Medica naročil sem bil za poskušno 1 zavoj Vašega **„Sladin čaja".** Ker pa je isti zmešan z nekoliko kuhanim kravjim mlekom mojemu 4 mesce staremu otroku tako ugajal, začela ga je moja žena redno z Vašim »Sladnim čajem« (znamka »Sladin«) hraniti in otrok se ga je tako privadil, da bi sedaj brez njega skoro ne mogel biti. Zatorej Vas vljudno prosim, pošljite mi po četrti pošiljatvi takoj še 6 zavojev Vašega »Sladnega čaja«, katerega bodem vsakemu najtopleje priporočal. Odličnim spoštovanjem udani

Vinko Ogorelec mlj., lesni trgovec,

Skofljica, 10. II. 1912.

Varčne gospodinje!

Dočim daste za vsa druga redilna sredstva 1—3 K, velja **„Sladin"** ali dr. pl. Trnkoczy-ja **„Sladni čaj"** 1 zavojček z ¼ kg samo 60 v tudi pri trgovcu. Na tisoče ljudi ga zavživa z najboljšim uspehom. Glavne zaloge v Ljubljani **lekarna Trnkóczy,** zraven rotovža; na Dunaju v lekarnah Trnkóczy: VIII, Josefstädterstrasse 25; III., Radetzkyplatz 4; V., Schönbrunnerstr. 109; v Gradcu: Sackstr. 3.

Razpošiljanje po pošti. — Prva največja eksportna tvrdka. — Preizkušeno lekarnarsko blago. — Drogijske cene. — Mastin za živinorejce. — Tel. 190.

Poštni zavoj

(3 kg netto)

pristnega naravnega

malinčevega

sirupa

razpošilja franko po povzetju za K 5·60 dvorni dobavitelj lekarnar

G. Piccoli, Ljubljana.

Razpošilja tudi v sodčkih in steriliziranih steklenicah.

Konfekcija za dame in deklice — bluze.

Modno blago za dame in gospode, barhent, platno, preproge, garniture, pleti, šerpe itd.